

15 ΜΑΙΟΥ, 1865.

ΕΤΟΣ ΠΡΩΤΟΝ.

ΑΡΙΘΜΟΣ 9.

ΔΡΑΜΑΤΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ.

ΑΙΣΧΥΛΟΥ

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ ΔΕΣΜΩΤΗΣ.

—○○○—

Ὅπως συνοικειωθῶμεν ὅμως πρὸς τοὺς χαρακτήρας τῶν δρώντων προσώπων, ἀνάγκη νὰ διεξέλθωμεν ἐν συντόμῳ καὶ ἐπιτροχάδῳ τὸ ὅλον δράμα, καὶ σχηματίσωμεν τὴν ἐκ πρώτης ἀφετηρίας προσγγινομένην γενικὴν ἐντύπωσιν τοῦ ὅλου δράματος.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΕΩΣ.

Τῆς αὐλαίας καταπιπτούσης, ὁ Καύκασος χιονοσκεπὴς παρουσιάζεται, τοῦ δὲ ὠκεανοῦ τὸ κύμα ἀκούεται ῥοχθοῦν εἰς τὰς ἀποβῶνας ἀκτὰς αὐτοῦ· βαρέα δὲ καὶ σκιερά νέφαλα καλύπτουσι τὰς αἰθερίους ἐκτάσεις. Ὁ οὐρανὸς γίνεται διερμηνεὺς τῆς τοῦ Διὸς μελαγχολίας καὶ ὀργῆς. Καὶ συγχρόνως τέσσαρα πρόσωπα προβάλλουσιν ἐπὶ τῶν βραχυδῶν ὑπορειῶν τοῦ ὑψικάρηνου ὄρους τῆς Σκυθίας. Ἡ σκηνὴ συνοῖ τὸ πένθιμον, τὸ σοβαρὸν καὶ τὸ ἀγριωπὸν. Τὸ θῦμα τῆς αὐταπαρνήσεως, περιστοιχιζόμενον ὑπὸ τῶν δορυφόρων θεοτήτων τοῦ Διὸς, τοῦ Κράτους καὶ τῆς Βίας, παρακολουθεῖται ὑπὸ τοῦ Ἡραίστου, κρατοῦντος ἀνὰ χεῖρας τὰ πρὸς πραγματοποίησιν τῆς καταδίκης ἀπαιτούμενα. Τὸ Κράτος παρωτρύνει τὸν θλιβερώς ὀνοῦντα Ἡραίστον, ὅπως προβῆ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν τοῦ Διὸς διαταγῶν, καὶ ὑβρίζει σκαιῶς καὶ πικρῶς τὸν σιωπηλὸν καὶ ἀτάραχον Προμηθεά, εἰς τοῦ ὁποῖου τοὺς χαρακτήρας ἀντανakλάται τὸ πῦρ τῆς ἠθικῆς ὑπερηφανίας καὶ ἡ εὐγενῆς τῆς ἀθανάτου πεποιθήσεως αἴγλη.

Ἦδη ὑπὸ τὰ κτυπήματα τῆς σφύρας οἱ ἀδάμαντος σκληρότητα καὶ δύναμιν φέροντες δεσμοὶ καρκοῦνται ἐπὶ τῶν Καυκασίων πετρῶν· ἀντηχεῖ δὲ ὁ αἰθὴρ τῆς σφύρας τοὺς ὀξεῖς κτύπους, καὶ ὁ ἀθά-

νατος ἥρωσ ἀφίεται δέσμιος ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐρημίας καὶ τῆς φρίκης τῆς ἀπομονώσεως.

Ὁ Προμηθεὺς, μόνος μένων, ἀποστρέφεται πρὸς τὴν σιωπηλὴν πέριξ φύσιν καὶ ἀπὸ τοῦ βάθους τῆς μεγαλουργοῦ αὐτοῦ καὶ εὐαίσθητου καρδίας ἀφίει νὰ διαφύγῃσι λόγοι, ἀναγγέλλοντες ὀδύνην ἠθικὴν, περιφρόνησιν παντὸς ἀγῶνος καὶ παντὸς μαρτυρίου.

Ἄλλ' ὁ κτύπος τῶν ἐμπροσθέντων ἡλῶν ἐφείλκυσε τὴν προσοχὴν τῶν θυγατέρων τοῦ Ὀκεανοῦ, ὅσαι, εἰς τὰ πέριξ ἐκεῖ παίζουσαι ἐντὸς τῶν ἄντρων καὶ τῶν χασμάτων, κατέτριβον τῆς ἀφθάρτου αὐτῶν νεότητος τὸ ἀγρηράτως γηρᾶσκον κάλλος.

Ἐπὶ πτεροφόρου ὀχήματος ἀπέδילו καὶ λυσιχομοὶ αἱ Ὀκεανίδες φέρονται πρὸς τὸ μέρος τοῦ καταδίκου. Ἡ αὔρα σαλεύεται ἤδη ὑπὸ τοὺς παλμοὺς τῶν πτερώγων θήλειος εὐειδοῦς χοροῦ, καὶ ὁ βαρυπενθῶν ἥρωσ εὐρίσκειται κατέναντι αὐτοῦ οἰνοὶ ἔκθαμβος.

Μὴ φοβηθῆς, ὦ Προμηθεῦ, λέγει ὁ χορὸς τῶν νυμφῶν πρὸς τὸν μάρτυρα. Ἡ πλησίον σου ἐρχομένη πτερυγοφόρος τάξις ὑπὸ φιλικῶν ἐμπνέεται αἰσθημάτων. Ἀναψυχὴ τις δίδεται εἰς τὴν ὑπὸ συγκινήσεων παθαινομένην ψυχὴν τοῦ ἥρωος, καὶ μετ' ὀλίγον ὁ στροφοδινούμενος ἐντὸς αὐτοῦ ὄγκος τῆς ἠθικῆς ἀγωνίας καὶ τῆς ταλαιπωρίας ἐξέρχεται ἐν εἴδει λάβρου καὶ θεελλώδους στωμυλίας, συμπαρασύρων μετ' αὐτοῦ τὰς ἀδυνάτους καὶ φύσει τρυφεράς ψυχὰς τῶν νυμφῶν. Νομίζει τις ὅτι οἱ κερανοὶ τῆς ἠθικῆς διαμαρτυρίσεως καὶ αἱ ἀστραπαὶ τῆς κατατρομομένης ἐλευθερίας ἀποτελοῦσι μυστηριώδη τινὰ βοήν, καὶ προσπαθοῦσι νὰ προκαλέσωσι τὴν ἀτίθασσον καὶ χυδαίαν ἔκκληψιν τῆς ὑλικῆς τοῦ Ὀλύμπου ὀργῆς.

Ὁ Ὀκεανὸς, ὁ πατὴρ τῶν νυμφῶν, ἤδη φαίνεται ἐπὶ τῆς σκηνῆς καὶ μεσίτην ἑαυτὸν προβάλλει μετὰ τοῦ καταδίκου ἥρωος καὶ τοῦ δυνάστου Διὸς. Ἄλλ' ἡ μεσιτεία ἀπορρίπτεται καὶ ἡ ταλαιπωρικὰ προτιμᾶται. Ἀκούονται δὲ καὶ λόγοι ἐξᾶλλοι, ἀγγέλλοντες ἀθάνατον τόλμην.

Ἐπὶ πτεροφόρου οἰωνοῦ ὁ τῶν Ὀκεανῶν θεὸς ἀπέρχεται, καὶ ὁ ἥρωσ ἀκολουθεῖ τὴν μετὰ τῶν νυμ-

φών διοδίαν, απαρηθών τας προς τους θνητους και τον υψιβρεμετην δια εκδουλεύσεις και την ανισον και απροσδοκητον ἀμοιβήν, ην επεφύλασσον αυτώ οι τας ήνίας του Ολύμπου ιθύνοντες...

Εν νών θυμα, η δύστηνος θυγάτηρ του Ινάχου Ιώ, υπό αλλοκότου μανίας και παραφροσύνης κατεχομένη και εις τα ακρότατα της γης πλανωμένη, παρουσιάζεται. Τις αυτη, η το διπλοῦν της δαμάλειος κέρας επί κεφαλής φέρουσα...

Και δη αναλαμβάνει το θάρρος αυτου νέα δύναμις, και ο ουρανός γεγωνυία τη φωνή προκαλείται να ρίψη τους αιθαλόεντας κεραυνούς αυτου και τας πυρφόρους λάμψεις του. Ο Προμηθεύς, οίονει αναμμνησκόμενος εκυτου, εγειρει υπερήφανο την κεφαλήν και ατενίζει ατάραχος την περίεξ περιεχυμένην ουρανίαν κατήρειαν και την φοβεράν μελανότητα, οπισθεν της οποίας σωρευονται υπό του Διός οι ερυθρόχρυσαι κεραυνοί...

Η στιγμή ήγγικεν, ο ουρανός εχολώθη, και οι κεραυνοί ανήσυχου παράσσονται εις του σκηπτούχου Κρονίδου τας χείρας. Ο άγγελος των θεών Ερμης, πικρως τον Προμηθέα προσαγορεύων, άγγέλλει την όσον ούτω εκραχησομένην θύελλαν των μαινομένων του παντός στοιχείων.

Εν τω νω του ήρωος τα πάντα εισιν ήδη τετελεσμένα, και αντί να πτωθή, τραχύς και δηκτικός επιτίθεται κατά του υιου της Μαίας.

Μετά του Ερμού αποσύρεται τη παρακλήσει του δεσμώνου και ο χορός των Ωκεανίδων, δάκρυα χέων. Και μετ' ολίγον;

Οι κεραυνοί ώρουνται εκ των ουρανών, τα στοιχεια μάχονται κατ' αλληλων, οι βράχοι συντριβονται περιεξ του Προμηθεός, τα περιεξ σείονται και το παν φαίνεται κατερειπούμενον εν μιā ροπή. Αλλ' εν τω μέσω της φοβερās ταύτης δίνης, εν τω μέσω των μυκωμένων στοιχείων και της γενικής καταστροφής, ατρόμητος εις ήρωος διαμένει. Βραχνώδης και πνιγομένη υπό τα συντριβόμενα ακουεται μία φωνή της διαμαρτυρήσεως. Και ο ατρόμητος και διαμαρτυρόμενος ήρωος είναι ο Προμηθεύς.

(*Επεται Συνέχεια).

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΑΛΓΕΡΙΑΣ.

(Συνέχεια και τέλος).

Γ.

Αναλαμβάνω, αγαπητῆ Βυτύχιε, της υπό την σκηνήν διαμονής μου την διήγησιν, μετά ένα μήνα από του τρομερού τέλους αυτης. Μοι εχειρίσθη δε όλος

ούτος ο χρόνος όπως ανεύρω την ισχύν, και ουδὲ δύναμαι εισέτι να πράξω τουτο άνευ συγκινησεως.

Συγχάκις το έσπέρας συνηρχόμενοι παρ' εμοι, διηγούντο τας έρωτικας και πολεμικας ιστορίας εκεινης, εξ ων δύναται τις να γνωρίση τον βίον του Αραβος και να μάθη τον χαρακτήρα της ποιήσεως του. Αι ώραι παρήρχοντο ανεπαισθήτως, και δε η νύξ έπροχώρει πολυ, με αφινον μονον. Έλαστος των επισκεπτομένων με ανίστατο τότε βραδέως και άθορύβως και έχανετο ως σκιά εις μάτην δε πλέον εγω εξήτουν τον ύπνον επί της στρωμνής μου διότι, προς τοις άλλοις, εις εν Αραβικόν χωρίον η νύξ δεν είναι ειδικώτερον της ημέρας ώρισμένη ως ώρα αναπαύσεως. Τας ύλακας των κυνών, τους ώρυγμούς των θώων, ζητούντων την λείαν των, διαδέχονται τα βελάσματα των προβάτων και των ίππων οι χρεμετισμοί. Αι δε νυκτερινα συνδιαλέξεις και οι θορυβώδεις γέλωτες των γυναικών εξακολουθουσι συχνότατα μέχρι της ώρας, καθ' ην ο άλεκτωρ εξυπνίζει όλας τας κραυγαστικας φωνάς δια του πτερωτου λαου του χωριου.

Εν τω νομαδικω αυτου βίω, ο Αραψ δεν έχει τιποτε, κείμενος μεταξύ της θορυβώδους ενεργείας και της αμεριμνου αναπαύσεως, μεταξύ της προς λεηλασίαν επιδρομής και του κειεφίου. Η δε ζωή, την όποίαν εγω εν μέσω αυτών διήγον, μικτή και απροσδιόριστος, δεν ήτο δυνατόν να διαρκέση επί μακρόν. Το ύπαρχειν η εργαζεσθαι συσφιγγεται δι αυτους εν τω στενω και μεγαλοπρεπέι συγχρόνως οριφ των εκ της θήρας και του πολέμου κινδύνων, μετά των όποιων συνδέεται φανταστική και ελαφρά ποιήσις, κερωματισμένη ως ο ουρανός της Ανατολής, πλουσία εις ζωγραφικας εικόνας, τας όποιες πλάττει απόνως η Αραβική φαντασία. Παρ αυτοις η ποιήσις έχει αντίπαλον αδελφην τον μυθον, την μαγικην εκείνην των αρχαίων λαών παραδόσιν, ητις οικίζει τον φυσικόν κόσμον με όντα υπερφυή, αποδίδουσα υπερφυσικας αιτίας εις παν το εκπλήκτον η γοητευον.

Ο συλλογισμός και η απορία τοις ειναι άγνωστα. Οτι δεν εκοψεν η μάχαιρα, οτι η ποιήσις δεν εψαλε, τουτο η εις το πεπωμένον πιστις η ο μυθος εξηγει η αποφασιζει πάντοτε. Ο Αραψ, καιτοι ευπαιδευτος και λιαν επιδεικτικός προόδου, είναι ίσως ικανώτερος εις το να δεχεται ταύτην ως ανάγκη η να την ζητη ως ελπίδα.

Μίαν έσπεραν μονος εν τη σκηνή μου, εξηπλωμένος επί παχυμάλλου τάπητος με τον άγκωνα εστηριγμένος επί των προσκεφαλαίων, και τελιγμένος εντός μακρου χαικ, εσκεπτόμην περι των δυσκολειών του παρόντος και των θλίψεων του αβεβαιου μέλλοντός μου, δε αιφνης Αραψ τις εισήλθεν εις την σκηνήν μου. Η ώρα ήτο πολυ προκεχωρημένη, ώστε δεν επερίμενον τοιαύτην επίσκεψιν.

Μίαν έσπεραν μονος εν τη σκηνή μου, εξηπλωμένος επί παχυμάλλου τάπητος με τον άγκωνα εστηριγμένος επί των προσκεφαλαίων, και τελιγμένος εντός μακρου χαικ, εσκεπτόμην περι των δυσκολειών του παρόντος και των θλίψεων του αβεβαιου μέλλοντός μου, δε αιφνης Αραψ τις εισήλθεν εις την σκηνήν μου. Η ώρα ήτο πολυ προκεχωρημένη, ώστε δεν επερίμενον τοιαύτην επίσκεψιν.

— Τι θέλεις; τω ειπον χωρις να εγερθω έχω ανάγκην ύπνου, Κασσήμ.

— Ηρχόμην να σοι άγγειλω ότι ετοιμάζονται

να εξέλθουν εις την θήραν των κεμάδων. Επιστευον ότι σοι ομιλω ως φίλος.

— Ευχαριστώ, Κασσήμ, θα ήμαι έτοιμος.

— Ημην βέβαιος, ήλπίζομεν επί σε' αλλα καλον να το γνωρίζης, δεν πρόκειται μονον περι της εν λόγω θήρας. Το έσπέρας επιστρέφοντες πρέπει να διαδώμεν δάσος, όπου λέγεται ότι παλαιός μέλας λέων έχει την φωλεάν του, και εσκέφθην ότι συ θα ήσο εκεί όπως εν ανάγκη τον φονεύσης.

Ήσαν ήδη επί ποδός εν τη σκηνή του Αβδαλάχ δε εθρασα.

Επεθύμουν να λαλήσω περι της τόσο προωνής παρουσίας μου' αλλ' ηπειρα, ην ειχον περι του χαρakterος των ξευζόντων με, με υπεχρέωσε να περιμεινω τας προτάσεις των. Αι γινόμεναι προπαρσιεναι μ' εβεβαίουν άλλως τε την αλήθειαν των λόγων του Κασσήμ. Οι υπηρέται περιτελειισσον όδοιπορικην σκηνήν και ελάμβανον ζωτροφίας' ο δε Αβδαλάχ και ο Αϊσσά-θεν Αβδαλάχ εθώπευον τους κυνηγετικούς αυτων κίνας.

— Εξερχόμεθα σήμεραν εις την θήραν της κεμάδος' θα έλθης; με ήρώτησεν ο Αβδαλάχ.

— Μάλιστα, απεκριθη.

Ο Αβδαλάχ και ο υιος του εξήλθον όπως διοργανίσουν τα της θήρας, εγω δε εμεινα ολίγας στιγμάς μονος εις το ενδότερον της σκηνής. Αίφνης το εκ τάπητος παραπέτασμα ήμαιοίχθη εκ του γυναικωνιτου, κεραλή τις εφάνη και δειλή χειρ ερρίψε προ των ποδών μου άργυρουν κύκλον.

— Εις το έσπέρας, ώραε λεοντοθήρα, μοι ειπε νέα τις γυνή κρουθεισα παρασχήμα, διότι ήκούσθη ο θόρυθος ταχείων βηματών.

Ο Αϊσσά εφάνη εφιππος εμπροσθεν της σκηνής' εξήλθον και εγω τότε όπως ίππεύσω και αναχωρήσω μετá των θηρευτών.

Ο Κασσήμ ήλθε πλησίον μου.

— Έχεις ώραιον ίππον, μοι ειπεν' αλλ' εγω δεν επεθύμουν να τον ίππεύσω' θα σοι φέρη κακόν.

— Που το βλέπεις;

— Εις την χονδρήν ταύτην τρίχα του μετώπου του, κίνδυνος επαπειλει την κεφαλήν σου.

— Ολίγον με μέλλει δια τουτο' αλλα πρέπει να μοι ειπης εαν οφείλη τις ν ακούση την φωνήν γυναικός φίλου, λεγούσης σοι "εις το έσπέρας".

— Ο πολεμιστής ακουει πάντοτε την φωνήν μιās γυναικός.

Επειδη δε εσιώπων, εκείνος εξηκολούθησεν.

— Είμαι βέβαιος ότι πρόκειται περι της γυναικός του Αβδαλάχ. Ο Αβδαλάχ αναμμνησεται αδιαλείπτως της πρώτης γυναικός αυτου Μασαούδας, αποθανούσης νεωτάτης. Σεις οι Ρωμιοι δεν ήξευρετε δυστυχώς να περιπατήτε την νύκτα. Εαν υπάγης, θα συλληφθής και φονευθής' εαν δεν υπάγης, η γυνή αυτη θα εύρη τον τρόπον ν' αποδειξη ότι εισαι ανανδρος.

Η μορφή του Αραβος, λαλούντος ούτω, μετέβη από της γαλήνης εις την περιφρόνησιν.

Δεν ήδυνάμην να τω αποκριθω η ριψοκινδυνών γενναίως την ζωήν μου! Εν τούτοις, μοι ήπον εύκολον να φύγω τους συντρόφους μου' ανα παν βήμα επλησιάζομεν εις την πόλιν, όπου αληθείς φίλοι, Γάλλοι, ήθελον μ' εννοήσει και προστατεύσει' αλλ' ουδε καν εσκέφθην τουτο, διότι η τιμή του Γαλλικου ονόματος δεν μοι επέτρεπε να οπισθοχωρήσω.

Ημην άλλως τε πεπεισμένος ότι, εαν ήτο ανάγκη, ερριψοκινδύνουν απόδως εις πάλην ανισον και μωράν την εν τω μέλλοντι ζωήν μου, ην αι νυν περιστάσεις και ταραχαι καθίστων άφρόνητον' η δε θυσία της θλίβερας ταύτης ζωής ήδύνατο τουλάχιστον να ήναι ωφέλιμος.

Ο Κασσήμ διέκοψε την συνέχειαν τούτων των σκέψων μου, τείνων την χείρα προς τους τερπνοούς κήπους, είντες περιεστοίχιζον την ήρειπωμένην πόλιν.

— Οι αδελφοί σου, μοι ειπεν, είναι εκεί' δεν θέλεις να υπάγης προς αυτους; Είναι άκομη καιρός' εαν αγαπās τινα, πήγαινε σήμεραν' αυριον θα ήναι πολυ αργά!

Ο Αβδαλάχ εδωκεν ήδη το παραδειγμα, αρχισας να κατάβαινη την πλευράν βουνοῦ τινος. Τον ήκολούθησα σιωπών' επροσπάθησα δε μονον να κρατησω τον ίππον μου παρά τον του Αϊσσά. Ο νεος Αραψ μοι απέτεινε παράυτα τον λόγον μετá συμπαθείας.

— Το μέτωπον του κυριου μου είναι σκυθραπόν σήμεραν, μοι ειπε. Δια τι να μένης μετá του Κασσήμ, αποχωριζόμενος του ναυά σου; Όταν έχωμεν φίλους, δεν ευχαριστούμεθα ζώντες μακράν αυτών.

Η φυσιογνωμία του Αϊσσά τσαούτην εξέφραζεν ειλικρίνειαν, ώστε τον νύχαρίστησα δια βλέμματος συμπαθοῦς, ως αποδιώκοντα ούτω τας κακας προφητείας του Κασσήμ.

— Πειρώμαι, επανέλαβεν ο Αϊσσά, να συγκρίνω τους οφθαλμούς σου, ως εκ της ήδύτητος αυτών προς εκείνους γυναικός λατρευομένης' αλλα τουτο ίσως είναι υθρις προς σε, και κάλλιον να ειπω ότι μοι προξενουσι την εντύπωσιν του δεσπότη ημών λεόντος.

— Τι θέλεις να ειπης;

— Όταν απαντῶμεν λεοντα, εαν μάς ίδη, είμεθα ήναγκασμένοι να τον ακολουθήσωμεν όπου θέλει να μάς φέρη' το ίδιον συμβαίνει και δια το ιδικόν σου βλέμμα...

— Δεν θ' απαντήσωμεν σήμεραν τον λεοντα;

— Βλέπεις εκείνο το δάσος; ειπεν ο Αϊσσά, δεικνύων τον φαγμόν των δένδρων, οστις περιώριζε τον όριζοντα. Τινες των ήμετέρων δυσχυρίζονται ότι εντός πυκνηςλόχμης ανεκάλυψαν τα ίχνη ενός λεοντος. Εαν λοιπόν τον ίδωμεν, δεν έχομεν τίποτε να φοβηθῶμεν, διότι συ εισαι μετ' ημών.

— Δεν εύμοιρει τις πάντοτε.

— Τις λέγει τουτος; Ο Κασσήμ... αλλ' εγω σοι λέγω: Εγεννήθης εύτυχής, διότι πλειότερα τύχη

χρειάζεται εις τὸ ν' ἀπαλλαγῇ τις ἐνὸς λέοντος, ἀφ' οὗ τὸν ἐπλήρωσαν, ἢ εἰς τὸ νὰ φονεύσῃ αὐτόν. Τίς δὲ ὁ ἐξερχόμενος μόνος εἰς θήραν λέοντος; Καὶ τίς ὁ λέων, τοῦ ὁποίου ὁ θάνατος δὲν ἀγοράζεται πλεότερον ἐνὸς θύματος; Ὁ ὀφθαλμός σου ἀπήντησεν ἀπόδως τὸν ἐκείνου, ἢ ἰσχύς σου προέρχεται ἐκ τοῦ Θεοῦ!

— Ἡ ἰσχύς προέρχεται ἐκ τοῦ Θεοῦ, ἀπήντησα εὐτόλμως.

Ἡ πεποίθισις τοῦ Αἰσᾶ με ἐνεψύχου τοσοῦτον, ὅσον καὶ οἱ δισταγμοὶ τοῦ Κασήμ.

Ἐφθάνομεν τὴν στιγμήν ταύτην εἰς τὴν τελευταίαν περιστροφήν τοῦ ὄροπέδιου, ὅπερ ἐπέκειτο τῇ ἄλλοτε μὲν ἀνθούσῃ, νῦν δὲ κειμένη εἰς ἄμορφον ἐρειπίων σῶρον πόλει. Τὰ ἐρείπια ταῦτα καὶ ταῦτα τὰ λείψανα δόξης, τὴν ὁποίαν ἐκάστη ἡμέρα ἐξαλείφει, ἤχησαν τὴν περιοχὴν τοῦ πλανωμένου Ἀραβος. Ἐπανεκτήσατο τὴν ζήραν ἔρημον ἐπὶ τῆς καταστροφῆς ἐνὸς βασιλείου. Εἰς τὰς ἐρημίας ταύτας, ὅπου ἄλλοτε ἀντήγει τῆς εὐτυχίας ὁ θόρυβος, ἢ γενὰ τῶν βασιλέων ἐσθέσθη, τὰ ἀνάκτορα ἐκινῶν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ ὀλόκληρος λαὸς δούλων ἐξέλιπεν. Αἱ ἀναθρυστικαὶ πηγαὶ ἐγένιναν πάλιν ρύακες, ἢ κλιματίς ὀρμήσασα ἐκάλυπεν ἐκ νέου με πολυτελεῖς ἔνδυμα τοὺς γυμνοὺς τοίγους, αἱ ἐλαῖαι ἔμειναν ὀρθαὶ, καὶ ἡ φύσις, τοῦ χρόνου νικήτρια, ἔσωσεν ἐκ τῆς καταστροφῆς ζώων τῶν πλουσίων κήπων, οἵτινες περικυκλοῦσι τὴν πόλιν.

Ὡς καὶ ἐν τοῖς χρόνοις, καθ' οὓς αἱ καλλοναὶ τοῦ χαρμίου ἐλούοντο εἰς τὰ κρυσταλλώδη νάματα ἀκινήτου πηγῆς, ἢ χελιδὼν κίττει τὴν φωλεάν αὐτῆς εἰς τοὺς αὐτοὺς πύργους πάντοτε, μὴ παρατηροῦσα ὅτι οὗτοι εἶναι τὴν σήμερον ἀστεγοὶ καὶ ἐγκαταλειμμένοι. Ἡ κατοικία τῆς ἐξέχει πάντοτε τῶν ἀνθρωπίνων φωλεῶν, ὧν οἱ κάτοικοι ἐφυγαν. Ὁ κορυθαλὸς ψάλλει ἀπόδως εἰς τὴν βάσιν τῶν, καὶ ἡ ἀήδων ἐπαναλαμβάνει εἰσέτι τὰς περιπαθεῖς μελωδίας αὐτῆς, μεμακρυσμένην ἠγῶ τῶν ἐκεῖ διδομένων ἄλλοτε ἐρωτικῶν διασκευάσεων.

Πρὸς τὰ κάτω τῆς πλευρῆς, ἢν κατέβημεν, ἢ ταπεινὴ πόλις ὀμοιάζε πρὸς βασιλίταν, κοιμωμένην ἐπὶ τοῦ θρόνου, τοῦ ὁποίου τὴν βάσιν ἐσχημάτιζον ὑπερκείμενοι λόφοι. Μόνον δὲ ὁ λαρυαγὸς οὗτος θρόνος εἶχεν ἀνταλλάξει τοὺς μαργαρίτας αὐτοῦ με κἀνιστρον ἀνθέων, καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθέων τούτων ἡ νύξ φεύγουσα εἶχε ρίψει ἀδάμαντάς τινας ἐκ τοῦ μανδύου τῆς. Ὡς ἀντίθεσις δὲ, σκικραὶ ἐλαῖαι ἦσαν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ πεφυτευμέναι εἰς τοὺς λειμῶνας, ἀπέναντι τῶν γιγάντων ἐκείνων τῶν δασῶν, αὐτὰ κρύπτουσι τοὺς πρόποδας τῶν γιγάντων τοῦ Ἀτλαντος.

Οἱ θηρευταὶ παρεπορεύθησαν ἐπὶ πολὺ τὴν ἀρχὴν τοῦ δάσους· τέλος, αἱ κευαδες ἀνηγγέλθησαν. Ἦσαν ἐγγύτατα, ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ δένδρα ἐκρυπτον ἐξ ὀλοκλήρου τοὺς θηρευτάς, ἐκάθητο ἐπὶ τῶν γονάτων, ἀλλ' ἔχουσα ὑψωμένην τὴν κεφαλὴν. Οἱ Ἀραβες ἀφῆκαν κατ' αὐτῶν τοὺς κύνας τῶν, συνοδεύοντες αὐτοὺς με φωνάς. Αἱ κευαδες, καταλιπούσκι παρα-

χρῆμα τὴν κούνη τῶν, ὠρμησαν εἰς τὸ δάσος καὶ ἐτρεχον, ὅσον τὸ ἐπέτρεπον αἱ στενωποὶ, διὰ μέσου τῶν θάμνων καὶ εἰς τὰ ἀραιώματα τῶν λοχμῶν. Εἰς τὴν πρώτην ὀρμὴν κευαδες τινὲς κατελήθησαν ὑπὸ τῶν κυνῶν, ἀλλ' αἱ λοιπαὶ μετεστράφησαν. Οἱ ἵπποις ἠκολούθουν δυσκόλως τὰ ἴχνη τῶν, ὅτε ὀλόκληρος ἢ ἀγέλη ἐφάνη ἀνοικτὰ ἐκτὸς τοῦ δάσους, ζητοῦσα νὰ σωθῇ, ἀλλὰ σύρουσα κατόπιν αὐτῆς τὴν ἀγέλην τῶν κυνῶν, τοὺς ὁποίους ἐμιμήθησαν οἱ θηρευταὶ, εἰς ἀπόστασίν τινα καλπάζοντες.

Διέτρεξαν οὕτω τοὺς πρὸς ἄρκτον κειμένους λόφους, καὶ περιελθόντες τὸ δάσος, ἔφθασαν εἰς τὴν βάσιν τῶν ὑψηλῶν κορυφῶν, αἵτινες καὶ εἰς αὐτὸ τὸ εὐλογημένον κλίμα ὑψοῦσι χιονοσκεπεῖς κεφαλάς. Ἐκεῖ δὲ, νεβρός τις, ἢ κεκηκηκῖα τις μήτηρ ἀφήκε θανάτου κραυγὴν.

Ἐσταμάτησαν ἔπειτα, ἐγεύθησαν τὸ κρέας τῆς κευαδος, ὅπερ ἔχουσι ἐν ὑπολήψει οἱ Ἀραβες. Μετὰ δὲ τὸ συμπόσιον ἦλθε τὸ κέρι.

Ὅτε δὲ πάλιν ἐξεκίνησαν, οἱ θηρευταὶ ἐπανήλθον βραδέως ἵνα μὴ κουράσωσι τοὺς ἵππους τῶν. Ἠδύναντο, κάμνοντες ὡς τὸ πρωὶ μακρὴν τινα γύρον, ν' ἀποφύγωσι τὸ δάσος· ἀλλ' ὄφειλον τότε νὰ παραιτηθῶσι ἀπὸ τὴν προσχεδιασθεῖσαν ἐπιδρομὴν, καὶ νὰ λάβωσι δρόμον, ὅστις ἐδιπλασίαζε τὴν ἀπόστασιν.

Ἰσχυροὶ ἐκ τῆς παρουσίας μου, πεποιθότες εἰς τὴν βεβαίαν ἐπιτυχίαν μου, ἐτόλμησαν περὶ λύχνων ἀφᾶς νὰ εἰσδύσωσιν εἰς τὸ δάσος, καίτοι κινδυνεύοντες νὰ εὐρεθῶσι ἀντιμέτωποι πρὸς τὸν λέοντα.

Ἐστάθησαν εἰς ἀρκετὴν ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ μέρους, ὅπου ἀνεκάλυψαν τὴν φωνὴν αὐτοῦ. Βσιώπησαν δὲ ἐκ φόβου μὴ αἱ φωναὶ τῶν κινήσῃσι τοῦ θηρίου τὴν ὀργὴν. Ἐβάδιζον οὕτως εἰς νύκτα ὠραίαν, προχωροῦντες μετὰ προφυλάξεως καὶ κρατοῦντες τοὺς ἵππους αὐτῶν ἀνὰ πᾶσαν σκιάν καὶ εἰς πάντα ἀνεξήγητον θόρυβον, ὅτε εἰς ἓν ἀραιώμα, τὸ ὁποῖον ἐφώτιζε φωτεινὴ τις ἀκτίς τῆς σελήνης, εἶδον τὸν λέοντα ἡρέμα ἐξῆπλωμένον. Ἀπαντες τότε οἱ θηρευταὶ ἔσταμάτησαν βιαίως, κρυπτόμενοι ὀπισθεν σαρῶ δένδρων.

Οἱ γενναίότεροι ἐπρότειναν ν' ἀφήσωσιν ἓνα ἵππον εἰς τὸν τρομερὸν ἐχθρόν· ἀλλ' ὁ βασιλεὺς τῶν ζώων εἶχεν ἤδη ἐγερεθῆ, πρὸς αὐτοὺς κατ' εὐθειαν ἐρχόμενος με βῆμα βραδὺ, συνθλῶν τοὺς κλάδους ἐπὶ τῆς διόδου αὐτοῦ καὶ ἀρχόμενος τοῦ πρώτου φθόγγου τρομεριότητος ὠρυγμοῦ. Εἰς τὴν καταπληκτικὴν ταύτην φωνὴν, τὴν δεσπόζουσαν ὅλων τῶν φωνῶν τῆς πλάσεως, τὰ θηρία τοῦ ἄσους κατέφυγαν εἰς τὸ σπήλαιον αὐτῶν, καὶ οἱ Ἀραβες τρέμοντες ὑψωσαν τὰ τουφέκια τῶν.

— Ἠλπίσατε ἐπ' ἐμέ, τοῖς εἶπον, μετ' ἐπιτακτικῆς χειρονομίας· ἀφετέ με νὰ δικαιώσω τὴν ἐλπίδα σας.

Ὁ ὀφθαλμοφανὴς τρόμος αὐτῶν ἐξήψε τὸ θάρρος μου, καὶ ἐπίστευσα ὅτι τοληρόν τι κίνημα ἡδύνατο νὰ μᾶς σώσῃ. Ἀφῆκα νὰ προχωρήσῃ ὁ ἵππος μου, ἀλλὰ τὸ ζῶον τρομάξαν ὀπισθοχώρησεν, ἀνωρθῶθη καὶ ἔφερε τὴν ἀταξίαν εἰς τῶν θηρευτῶν τὸν ὄμι-

ΣΧΕΔΙΟΝ ΑΝΑΤΡΟΦΗΣ

ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΥ ΝΕΟΥ ΕΓΓΕΝΟΥΣ.

ὑπὸ Ἀλεξάνδρου Στούρτζα.

λον. Ἐφοβήθη νὰ δώσω ἀναγκαστικῶς τὸ παραδειγμα φυγῆς κινδυνώδους· διότι ὁ λέων, ὅσκις ἀκωλύτως καταδιώκη τοὺς θηρευτάς, κατορθοὶ πάντοτε νὰ φθάσῃ πολλοὺς ἐξ αὐτῶν. Ἀπεφάσισα λοιπὸν ν' ἀφήσω τὸν ἵππον μου εἰς τοὺς φόβους του, καὶ ἐπήδησα ταχέως ἐπ' αὐτοῦ. Ἐκ τοῦ ἄλλου μέρους τῶν δένδρων ὁ λέων ἐπλησίαζεν ὀλονέν. Τὸ ἥμισυ τοῦ γιγαντώδους σώματος αὐτοῦ ἐφάνη ἤδη· ἐσκόπευσα... ἐρήφθη ἢ βολή.

Ἀπὸ τινων μόνον ἡμερῶν γινώσκω ὅτι ὁ Αἰσᾶ ὠρμησε μετὰ τόλμης ἵνα με ἀποσπάσῃ ἀπὸ τὸν τρομερὸν ἀντίπαλον, τοῦ ὁποίου ἡ μεγάλη κεφαλὴ ὠσφραζέτο ἤδη τὸ ἀναισθητήσαν σῶμά μου· ἀλλὰ πρὶν ἢ οὗτος τὸν κτυπήσῃ, ἀνῆρ τις ἐτέθη μεταξὺ τοῦ λέοντος καὶ τοῦ σαρῶ τῶν δένδρων. Τὸ ζῶον κεραυνωθὲν ἐκυλίσθη εἰς τοὺς ποδας τοῦ ἵππου τοῦ Αἰσᾶ. Διαλυθέντος δὲ τοῦ καπνοῦ τῆς πυρτίδος, οὐδεὶς μεταξὺ τῶν Ἀραβῶν ἠδυνήθη νὰ εἰπῇ τίς ὁ τουφεκίσας καὶ φονεύσας τὸν λέοντα. Ἄλλως τε δὲ, ὑπόκωφός τις πλὴν διαρκῆς θόρυβος, κινήσις τις ἐντὸς τῶν δένδρων ἐκράτησε τὰ σχόλια αὐτῶν. Ἦρσθησαν μετ' ἀνυψίας τὰ βῆθη τοῦ δάσους, ἀλλὰ παράυτα κραυγὴ τις ἠκούσθη ἦτο πολέμου κραυγὴ, καὶ πρὶν ἢ τεθῶσι εἰς ἀμυναν, ἔπεσαν πολλοὶ θανάσιμως τραυματισθέντες.

Φρικώδεις ἀραὶ ἀπεκρίθησαν εἰς τὴν ἀπιστον ταύτην προσβολήν. Οἱ θηρευταὶ ἠτοιμάζοντο νὰ ριφθῶσι κατὰ τῶν ἀφᾶνν εἰσέτι πολεμίων, ὅτε λάμψις, ἐκ τοῦ πυκνώματος τοῦ δάσους ἐξεληθούσα, προσέβαλε τὸν Αἰσᾶ, κλονισθέντα ἐπὶ τοῦ ἵππου του.

— Μὰ τὸν πληγωθέντα υἱόν μου, μὰ τὸ χυθεὶν αἷμά του, ἀνεκραξέν ὁ Ἄβδαλάχ, ὅ ἀποθάνωσιν ἅπαντες.

Καὶ ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῶν συντρόφων του, ἐπήδησε καλπάζων τὸν σαρῶν τῶν δένδρων.

Ἀνῆρ τις τότε, τοῦ ὁποίου τὸ βουρνούσιον ἦτο λευκὸν ὡς ἡ χιών, ἢ δὲ ξανθὴ κόμη ἐκυμάτιζεν εἰς τὸν ἄερα, ἐξεθλῶν ἐκ τῶν φυλλωμάτων ἐπλησίασε τὸ ἀσθενὲς σῶμά μου, με ἔλαβεν εἰς τοὺς βραχιόνας αὐτοῦ καὶ βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ πιστοῦ Ἰωάννου μου μετέφερεν εἰς ἵππον ἐσαγμένον κατὰ τὸν Γαλλικὸν τρόπον. Τὸν ἵππον δὲ τοῦτον ἀναβὰς κατηθύνη πρὸς τὴν ἠρειπωμένην πόλιν.

Ὅτε ὁ Αἰσᾶ, μείνας ὀπίσω ὡς ἐκ τοῦ τραύματος αὐτοῦ, διηγήθη εἰς τοὺς ἀδελφούς του τὸ συμβᾶν τοῦτο, ὅπερ δὲν τὸν διέφυγεν ἐν τῷ μέσῳ τῆς τόσης ταραχῆς του, τοῖς εἶπεν ὅτι ὑπέικων εἰς μαγικὴν τινα ἐπίρρειαν ἐπέταξα, εἰς τοὺς ἀέρας, κρατούμενος ὑπὸ δαιμονίου πνεύματος, με ὀφθαλμοὺς ἐξαστράπτοντας πῦρ ὡ οἱ τοῦ λέοντος, με χρυστὴν κόμην καὶ με βουρνούσιον λευκὸν ὡς ἀργυραὶ πτέρυγες.

Τὸ ἀγαθοεργὸν τοῦτο πνεῦμα — τὸ ἐμάντευσας, εὐτύχια — ἦτο ὁ Ἀλφρέδος. Ἐτεῖνα πρὸς αὐτόν τὴν χεῖρα καὶ τῷ ἀπέδωκα τὴν καρδίαν μου.

Γ. ΒΑΦΕΙΑΔΗΣ.

ἵνα ἀναθρέψωμεν τὸν ἄνθρωπον, δεόν νὰ γινώσκωμεν αὐτόν· δὲν δυνάμεθα δὲ ἄλλως νὰ γινώσκωμεν αὐτόν, οἷός ἐστι, παρὰ μελετώντες μετὰ πίστεως ὅ,τι εἶπεν ἡμῖν περὶ τούτου ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ.

Κατὰ τὸν λόγον λοιπὸν τῆς ἀληθείας, ὅστις οὐ μὴ παρέλθῃ «οὐδὲ μετὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς», ὁ ἀνθρώπος ἐστὶν ὄν, ἐξ ἀρχῆς πεπτωκὸς, φέρων ἐν ἑαυτῷ τὸ κληρονομικὸν σπέρμα πασῶν τῶν κακιῶν, δηλ. τὴν ἀμαρτίαν, ἀρχικὴν αἰτίαν τῆς θλίψεως καὶ τοῦ θανάτου.

Ἐκ τῆς θεμελιώδους ταύτης ἀληθείας ἐπιταί, ὅτι ὁ παῖς δὲν εἶναι παντάπασιν ἄμωμος, ὅτι εἶναι μὲν σχετικῶς ἀθῶος, ἀλλὰ πολλῶ ἀπέχων τοῦ εἶναι φύσει ἀγαθός, φέρει ἐν ἑαυτῷ τὴν ἀρχὴν ἀπάσῶν τῶν πονηρῶν ὀρμῶν, αἵτινες αὐξάνουσι καὶ ἀναπτύσσονται ἐν αὐτῷ κατὰ λόγον τῆς αὐξήσεως τῶν φυσικῶν αὐτοῦ δυνάμεων, καὶ τῆς βαθμιαίας ἀναπτύξεως τῶν ἱκανότητων αὐτοῦ. Πρὸς τούτοις, ἡ πείρα ἀποδεικνύει, ὅτι ὁ σπόρος τοῦ κακοῦ καρποφορεῖ ἐν ἡμῖν, ὡστε προσκτάται ὑπεροχὴν ἐπὶ τῆς αὐξήσεως τοῦ ἠθικοῦ καὶ φυσικοῦ ὄντος, ἢ ἐφηβότητος ἀνακῦπτει πρὸ τῆς ὀριμότητος τοῦ λογικοῦ, καὶ ἡ ὑψηλοφροσύνη δεσπόζει ἡμῶν πρὸ τῆς ἠλικίας, καὶ ἢν ἐσμέν ἱκανοὶ ἵνα ἐργασθῶμεν, ὅπως κορέσωμεν αὐτήν. Ταύτης τῆς ὀλεθρίου ἐπιδράσεως τῆς ἀμαρτίας, προσηκόντως βεβαιωθείσης, τί πρέπει νὰ συμπεράνωμεν, παρὰ τὴν ἀνάγκην τοῦ χαλινοῦ ἀκαταπαύστως τὰς πονηρὰς ῥοπὰς τῆς παιδικῆς ἠλικίας, αἱ ὁποῖαι, καὶ τοὶ μὴ φαινόμεναι, οὐδὲν ἦττον ὑπάρχουσι καὶ ἐπιδρῶσιν ἐφ' ἡμῶν, καὶ ὅταν ἀκόμη διαμφοσιβηθῶμεν τὴν ὑπαρξίν αὐτῶν;

Ὁ ἄνθρωπος ἐπλάσθη μὲν ἀγαθός, ἀλλὰ δὲν γενναῖται καὶ τοιοῦτος· ὁ παῖς, ὅστις ἔχει τὴν εὐτυχίαν νὰ γεννηθῇ χριστιανός, δέχεται διὰ τοῦ βαπτίσματος τὴν ἀσφαλεστέρην ἐγγύτησιν τῆς κατὰ Θεὸν ἀναγεννήσεως.

Αἱ προσευχαὶ τῶν γονέων αὐτοῦ, τὰ θρησκευτικὰ παραγγέλματα αὐτῶν, τὸ διηγεκὲς παραδειγμα αὐτῶν, εἰσὶ τὰ μόνα πρόσφορα μέσα, τὰ ὁποῖα ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἐπωφελεῖται πρὸς ἀνύψωσιν τοῦ παιδὸς εἰς τὴν αἰτίαν τοῦ χριστιανοῦ. Ἡ δραστικὴ αὐτὴ χάρις συμπληροῖ τὸ καθ' ἑαυτὴν τὸ ψυχρὸν τῶν ἡμετέρων προσευχῶν, τὸ ἀνεπαρκὲς τῶν ἡμετέρων παραγγελμάτων, καὶ τὸ ἀσθενὲς τοῦ ἡμετέρου παραδείγματος. Προσεύχεσθαι, παιδεύειν καὶ ποιεῖν εἰς τρία πράγματα ἀναπόσπαστα τὸ ἐν τοῦ ἄλλου. Ἡ ἀνατροφή ἀπαρτίζεται ἐκ δύο μερῶν, καθαρῶς διακεκριμένων.

Τὸ πρῶτον εἶναι ἡ κυρίως λεγομένη ἀνατροφή, λέγω δὲ τὴν θρησκείαν, χωρὶς τῆς ὁποίας ἡ ἠθικὴ εἶναι λέξις ἀνεμῶλιος. Τὸ δεύτερον συνιστᾷ τὴν ἐπιστημονικὴν ἀνατροφήν, ἢ ἄλλως τὴν ἐκπαίδευσιν. Ἡ μὲν μορφώνει καὶ κατευθύνει τὰς κλίσεις τῆς ψυχῆς, ἢ δὲ καθιστᾷ ὠφελίμους τὰς ἱκανότητας τῆς νοήσεως,

της φαντασίας, και της μνήμης. Θα πραγματευθώμεν εκατέρωθεν τούτων ιδιαίτερώς. Ἄλλ' ὅμως, πρὶν ἢ ἀρχίσωμεν, δεόν νά διαστειλωμεν τὰς δύο ἀρχάς, ὑφ' ὧν ἐκάστη κανονίζεται, αἰτινές εἰσιν οἱ δύο ἀντίθετοι πόλοι.

Ἐν μὲν τῇ θρησκευτικῇ ἀνατροφῇ κανὼν ἀπαράβατος εἶναι τὸ καταστέλλειν τὸ ὄρμηφυτον, διὰ τὴν ἐπιδρᾶν ἢ χάρις τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς ψυχῆς τοῦ μαθητοῦ.

Ἐν δὲ τῇ ἐπιστημονικῇ τούναντιον, δηλ. ἀκολουθεῖν τῇ φυσικῇ ῥοπῇ τοῦ πνεύματος, ἐξεγείρειν τὰς δυνάμεις χωρὶς νά παρεκτραπῶσιν ἀπὸ τῆς φυσικῆς των τάσεως. Τοῦτο δὲ εἶναι ἀπλούστατον· διότι πνευματικὸς προορισμὸς τοῦ χριστιανοῦ πανταχοῦ εἶναι εἰς καὶ αὐτὸς, καὶ κοινὸς εἰς πάντας, ὁ ἐπόμενος. «Πιστεύειν, ὑπέκειναι, ἀγαπᾶν, ἀποφεύγειν τὸ πονηρὸν, ἀγαθοποιεῖν, μηδέποτε δὲ στηρίζεσθαι ἐπὶ τῆς ἀτομικῆς ἡμῶν δικαιοσύνης, ἵνα μὴ ἀπόληται δι' ἡμᾶς ἡ ἀξιωμασία τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἵνα καταντήσωμέν ποτε δι' αὐτοῦ εἰς τὴν αἰώνιον εὐδαιμονίαν.»

Ὁ ἐν τῇ κοινωνίᾳ ὅμως σκοπὸς τοῦ ἀνθρώπου ποικίλλεται ἐπ' ἄπειρον, ἢ δὲ τῆς ποικιλίας ταύτης ἀρχὴ ἔχει τὴν ἑδραν ἐν τῇ ἀνομοίωσιν τῶν διανοητικῶν μας δυνάμεων. Τὸ προσκρούειν πεισματωδῶς εἰς τὴν προδιατεταγμένην αὐτῶν διεύθυνσιν ταῦτ' ἐστὶ τῷ ἀντιβαίνειν εἰς τὰς βουλάς τῆς προνοίας, ἧτις ἠθέλησεν ἵνα ὁ βίος ἢ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς διαφορᾶς τῶν πνευμάτων, τῆς ὁμοιότητος καὶ ἀντιθέσεως αὐτῶν. Ἐνατενίσαστε εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ τοὺς ἀστερισμοὺς, οὕτινες τὸν λαμπρόνους, καὶ ἀνάγνωτε ἐν τῇ μεγάλῃ ταύτῃ βιβλίῳ τὸν νόμον τῆς σοφίας, ἧτις ἀπαρτίζει τὸ ἄπειρον ἐκ τῶν συνδυασμῶν, καὶ τὴν ἐνότητά πρὸς ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἐκ τῆς ποικιλίας.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ.

Περὶ τῆς θρησκευτικῆς ἀνατροφῆς.

Κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ θείου λόγου, ὅλα τὰ ἐλαττώματα τοῦ ἀνθρώπου πηγάζουσιν ἀπὸ δύο κλίσεων, αἰτινές καταβρυπαίνουσι τὰς ἡμετέρας ἱκανότητας, καὶ γεννῶσι πᾶν ὅ,τι διεστραμμένον ὑπάρχει ἐν ἡμῖν, δηλ. ἀπὸ τῆς αἰσθητικότητος καὶ τῆς ὑψηλοφροσύνης, ἀδυνατεῖ δὲ τις νά περιστείλῃ ἄλλως αὐτάς, παρὰ ἐμπνέων εἰς τὸν παῖδα τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν πρὸς τὸν νόμον αὐτοῦ ἀγάπην.

Τὰ δύο ταῦτά εἰσιν αἱ δύο ἀγκυραὶ, αἰτινές οὐδέποτε ἐγκαταλείπουσι τὸ ἡμέτερον σκάφος ἐν μέσῳ τῶν θεαλλῶν τοῦ βίου. Τὸ ἐφόδιον τοῦτο φέρων ἐν τῇ καρδίᾳ ὁ ἀνθρώπος, δύναται μὲν ν' ἀποπλανᾶται, δύναται νά ἐκπίπτῃ, ἀλλ' ὅμως θά ἀναστῇ θάπτον ἢ βράδιον, καὶ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ θά ἐπαναγάγῃ αὐτὸν βάρη ἐἰς τὸν λιμένα. Ἡ θρησκεία καθαγιάζει τὸ τέκνον ἀπ' αὐτοῦ τοῦ λίκνου· ἀπόκειται δὲ εἰς τοὺς γονεῖς καὶ τοὺς διδασκάλους νά συνεχίσωσι τὸ ἔργον ἐκεῖνης.

Πρὸς τοῦτο παρατήρησον ποῖα ἢ ἱκανότης, ἢ ἐν τῷ μαθητῇ σου πρώτη ἀναπτυσσομένη, ἧτις ἐστὶν ἡ

μνήμη· προσπάθησον νά καθαγάσῃς αὐτήν, διδάσκων αὐτῷ προσευχὰς τινὰς, τῶν ὁποίων ἡ ἀπαγγελία νά κίνηται ἀπὸ θερμῆς καρδίας καὶ ἐξεζητημένης ἀκριβείας. Ἐὰν προσεύχησαι ὑπὲρ αὐτοῦ, ὁ παῖς, θεία βοήθεια, θά κατορθώσῃ ν' ἀπαγγέλλῃ αὐτὰς μετὰ ζεούσης καρδίας. Αἱ αἰσθήσεις συναναπτύσσονται μετὰ τῆς μνήμης, ἧτις ἐστὶ τὸ ταμείον τῶν αἰσθήσεων. Γρηγορεῖ λοιπὸν, ἵνα αἱ εἰς τὸν μαθητὴν σου ἰγινόμεναι ἐντυπώσεις ὣσιν ἐπιτήδειαι, ὅπως ἐκτρέφωσι τὸν φόβον τοῦ Κυρίου καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ νόμου αὐτοῦ ὡς πρὸς τὰ κινδυνώδη ἀντικείμενα, τὰς ἐπιβλαβεῖς ἐντυπώσεις μετὰ τὴν ἐξάντησιν πάντων τῶν μέσων πρὸς ἐκρίνωσιν αὐτῶν, ἀπόθεσι τὴν φροντίδα σου εἰς τὸν Θεόν, καὶ παρακάλει αὐτὸν νά ἐξαλείψῃ τὸ ἔγκλον αὐτῶν ἀπὸ τῆς ψυχῆς τοῦ παιδὸς, τὸ ὁποῖον ἀπ' αὐτοῦ τοῦ λίκνου ἀφιέρωσας εἰς αὐτὸν, καὶ ζητεῖ καρτεροψύχως καὶ εὐσταθῶς μέχρι φορτικότητος. Ὁ Κύριος δὲν δύναται νά μὴ παράσχη ὅ,τι αὐτὸς θέλει, δηλ. τὴν σωτηρίαν ἑνὸς ὄντος, ὅπερ ἐπλάσε καὶ ἐξηγόρασεν. Ἴσον πρὸς τὴν μνήμην καὶ τὰς αἰσθήσεις, βλέπομεν ἀναπτυσσομένον καὶ τὸ δῶρον τοῦ λόγου. Ἐθίξε λοιπὸν τὸν μαθητὴν σου, ἵνα μηδέποτε καταβρυπαίῃ τὸ βαρυτίμητον τοῦτο δῶρον, αὐτὸς πρώτος παρατεθεῖς ἑαυτον παράδειγμα. Ἀκούων ὁ μαθητὴς σου προφερόμενον τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἱερῶν πραγμάτων μετὰ βαθέος καὶ ἀνυποκρίτου σεβασμοῦ, θά συνειθίσῃ καὶ αὐτὸς νά πράττῃ τὸ αὐτὰ, καὶ ἡ διάνοια αὐτοῦ θά λάβῃ τὴν αὐτὴν ἀπόχρωσιν, ἣν ἔχει καὶ ἡ γλώσσα, πρὸς ἣν ἐμορφόθη.

Τοιαύτη σωτήριος ἐξις ἐστὶ ἡ ἀσφαλεστέρα ἐγγύησις τῆς ἀκαταπαύστου ἀποτροφῆς, τὴν ὁποίαν ὁ μαθητὴς σου θά αἰσθάνηται ἐν τῷ μέλλοντι πρὸς πᾶσαν πονηράν συνομιλίαν. Ἄφου κατηύθυνας αὐτὸν εἰς τὴν οδὸν ταύτην, παρατήρησον τί ἔπαται. Ἡ σωματικὴ ἀγωγή, θά ἀπιστήσῃ τις ἴσως, συνεργεῖ τὰ μάλιστα εἰς τὴν θρησκευτικὴν ἀγωγήν. Τῷ ὄντι, ἡ σωματικὴ ἀγωγή, καλῶς ἐνοουμένη καὶ καλῶς εὐθυνομένη, ὑποβοηθεῖ τὴν καταστολήν καὶ τὸν δαμασμόν τῆς αἰσθητικότητος, τοῦ πρώτου τούτου ἔχθρου τοῦ ἀνθρώπου. Παραλείπω τὰ πέντε ἢ ἕξ πρώτα ἔτη τοῦ βίου, ἅτινά εἰσι φροντὶς συνετῶν μητέρων, βοηθημένων ὑπὸ τῶν συμβουλῶν σοφοῦ τινος, καὶ ἱκανοῦ ἱατροῦ· ἢ περὶ τὴν διαίταν αὐστηρότης, ἣν θά τηρῆς τότε εἰς τὸν τότε μαθητὴν σου, πρέπει νά ἦ σύμμετρος πρὸς τὴν ἰσχὺν τῆς ἰδιοσυγκρασίας αὐτοῦ. Αἱ περὶ τούτου γνώμαι τοῦ Λακίου, ἐν τῷ περὶ σωματικῆς ἀγωγῆς συγγράμματι αὐτοῦ, εἰσὶν ἀξίαι συστάσεως.

Ὅταν ὁ υἱὸς σου συμπληρώσῃ τὸ ἔβδομον ἔτος, τελευταῖον ὄριον τῆς πρώτης ἡλικίας, ἀπόσπασον αὐτὸν ἀπὸ τῶν χειρῶν τῶν τροφῶν, φρόντισον νά κοιμάται ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησίν σου, ἢ ὑπὸ τὴν φροντίδα καθεστηκότος ἀνθρώπου, καὶ τῆρι τοὺς ἐξῆς κανόνας, οἵτινές εἰσι σπουδαιότατοι διὰ τὴν υἱείαν, τὰ ἦθη, καὶ τὴν εὐτυχίαν τοῦ μαθητοῦ σου.

1) Ἡ τροφή αὐτοῦ ἔστω ἀπλὴ γλιαρὰ, καὶ μηδέποτε ζέουσα· συγχώρει μὲν νά τρώγῃ πολὺ, ἀλλ' ἔχι πράγματα κεκαρυκευμένα, καὶ μερίδας ὀψοποιημένας.

2) Μὴ δίδε αὐτῷ οἶνον.

3) Πείθε τὸν μαθητὴν σου νά κοιμάται ἐπὶ στρωμνῆς σκληρᾶς καὶ λεῖας ὑπὸ σκέπασμα μετρίως θερμὸν κατὰ τὴν θερμοκρασίαν τοῦ δωματίου ἄς κοιμάται ἐνωρίς, καὶ ἐγειρεται ἐπίσης, ἐνδύμενος καὶ ἐκδυόμενος μόνος.

4) Ἐθίξε αὐτὸν, ἵνα ἅμα ἐξυπνήσας ἐξανίσταται αὐθαρεῖ ἀπὸ τῆς κλίνης, ποιήσας τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ἐπειπὼν καὶ σύντομόν τινα προσευχῆν. Μακάριος, ὅστις προσκτήσεται τὴν ἀγίαν ἐξιν τοῦ ἐνάρχου τὰς ἡμέρας ἐκ τοῦ διὰ τῆς αἰωνίου σκέψεως, δηλ. τῆς ἐπικλήσεως τοῦ Θεοῦ. Ἐβοτᾶζει καὶ προεικονίζει τοιοῦτοτρόπως ὅλας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ τὴν μεγάλην ἡμέραν τῆς ἀναστάσεως τῶν σωματίων.

5) Ὁ παῖς πρέπει νά κοιμάται, ἔχων τὰς χεῖρας ἐκτὸς τοῦ σκεπάσματός του. Ἐστε ὡς πρὸς τοῦτο ἀδυσώπητοι, καὶ δεόν νά προσκτιθῇ ἢ πρὸς τοῦτο ἐξις λίαν ἐγκαίρως· ἢ προφυλακῇ ἐμποδίζει τὴν ἐξαψιν τοῦ αἵματος καὶ προλαμβάνει ὀλεθρίαν τινὰ ἐξιν, ἧτις ἐν τῇ ἡλικίᾳ τῆς ἀναπτύξεως προσβάλλει τὰς πηγὰς τῆς ζωῆς, καὶ μολύνει διὰ παντός τὴν φαντασίαν καὶ τὰς αἰσθήσεις.

6) Νά μὴ προσπαθῇ ὁ μαθητὴς σου ν' ἀποσύρῃ τὰς χεῖράς του ὑπὸ τὸ σκέπασμα, ἄς φέρῃ ἐπὶ τοῦ χιτῶνος λινόνη φόρεμα (casaquin) πλατὺ τοῦτο ἐνθεν μὲν προφυλάττει τὰς ὠμοπλάτας καὶ τοὺς βραχίονας, ἐνθεν δὲ διευκολύνει τὴν εὐτυχῆ ἐξιν, τὴν ὁποίαν συμφέρει νά ἀποκτήσῃσιν.

7) Ἐθίξε αὐτὸν εἰς τὴν γυμναστικὴν, ἧτις ἐνισχύει πρώτως τὸ σύστημα τῶν μυῶνων· κατὰστησον τὰ παῖγιά του ὠφέλιμα, καὶ μὴ ἀνεχῆσαι νά τρώγῃ πρὶν ἢ ἀπαγγεῖλῃ τὰς προσευχὰς, μήτε νά παίξῃ, πρὶν ἢ ἐνασχοληθῇ.

Ταῦτά εἰσιν, ὅσα μοὶ φαίνονται ἀξία συστάσεως ὡς πρὸς τὴν σωματικὴν ἀγωγήν, ὑπολαμβανομένη ὡς βοήθημα τῆς θρησκευτικῆς ἀνατροφῆς, πρὸς περιστολήν τῶν πρώτων ὁρμῶν τῆς αἰσθητικότητος. Διὰ νά ἐπιτύχῃς δὲ τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα δι' ἄλλων τρόπων, προσπάθει 1) νά ἐνισχύσῃς ἐν τῷ μαθητῇ σου τὸ ἐνστικτον τῆς αἰδοῦς· 2) νά ἐμπνεύσῃς αὐτῷ φρικὴν πρὸς τὸ ψεῦδος.

Ἡ αἰδημοσύνη καὶ ἡ ἀλήθευσις ἐξ ὅλων τῶν προφυλακτικῶν ἠθικῶν μέσων εἰσὶ τὰ πλεῖστον συντελοῦντα, ὅπως μᾶς προφυλάξωσιν ἐκ τῆς αἰσθητικότητος. Ἄλλ' ἀνάγκη νά παρατηρήσωμεν ἐνταῦθα, ὅτι ἢ μὲν αἰδῶς εἶναι προσὸν τοῦ φυσικοῦ ἀνθρώπου, ἐν ᾧ ἢ ἀλήθευσις τοῦ ἐν χάριτι ἀνθρώπου.

Δὲν δύναται τις λοιπὸν ἄλλως νά κατορθώσῃ τὴν καταστολήν τῆς πρὸς τὸ ψεῦδος ὁρμῆς, παρὰ ἐγκαθιδρύων εἰς τὴν φαντασίαν τοῦ παιδὸς τὴν σωτήριον ἰδέαν τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ. Πρὸς τοῦτο δεόν νά

συγχωρῶμεν μὲν τὰ ἁμαρτήματα, τὰ εἰλικρινῶς ὁμολογούμενα, τιμωρῶμεν δὲ αὐστηρῶς ὅσα ἢ ὑπόκρισις καθιστᾶ βαρύτερα. Τὸ παράδειγμα καὶ αἰθὴς θά κατορθώσῃ τὸ ὑπόλοιπον, καὶ ἄνευ παραδείγματος τὰ παραγγέλματα εἰς οὐδὲν συντελοῦσι.

Πρόσεχε ἐπιμελῶς περὶ πάντα, παρόντος τοῦ μαθητοῦ σου, ὥστε νά ἔχη πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του ψηλαφητὸν τινα καὶ αἰσθητὸν ὑπογραμμὸν, πρὸς ὃν νά δύνηται νά προσκολλάται. Ὁ παῖς βλέπει τὰ πάντα, διότι ὅλος εἶναι ἐκτός· αἱ σκέψεις ἧμιστά ἀποσπῶσιν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ἔξω τοῦτο εἶναι καὶ νόμος τις, δι' οὗ διατηροῦνται οἱ παῖδες. Ἴδου διατί οἱ παῖδες, οἱ πρώτως τὸν νοῦν ἀναπτυσσομένοι, ἀποθνήσκουσιν ἀώρως.

Ὅταν ὁ μαθητὴς σου προσεγγίσῃ τὴν ἐφηβικὴν ἡλικίαν, διπλασίασον τὴν ἐπαγρύπνησιν, καὶ προσέχου ὑπὲρ αὐτοῦ εἴπερ ποτὲ καὶ ἄλλοτε πρὸ πάντων δὲ μὴ ἀπατάσαι περὶ τῆς ἐποχῆς.

Ἐπὶ τῇ ἐποχῇ, περὶ ἧς ὀμιλοῦμεν, αἱ δραστικώτεροι προφυλακαὶ εἰσιν αἱ ἐπόμεναι· 1) τροφή ἀπλὴ καὶ ἧμιστά ἐρεθιστικῇ· 2) ἀνάγνωσις τοῦ βύαγγελίου· 3) πολλὴ ἐνασχόλησις τοῦ πνεύματος, καὶ ἴση κόπωσις τοῦ σώματος· 4) εὐάρεστός τις ἐνασχόλησις, καὶ τερπνὴ μελέτη, ἀπορροφῶσα τὴν κακοχυμίαν τῆς πλεοναζούσης ἐνεργείας τῶν φυσικῶν καὶ ἠθικῶν δυνάμεων.

Ἐν τῇ ἐποχῇ, περὶ ἧς ὀμιλοῦμεν, αἱ δραστικώτεροι προφυλακαὶ εἰσιν αἱ ἐπόμεναι· 1) τροφή ἀπλὴ καὶ ἧμιστά ἐρεθιστικῇ· 2) ἀνάγνωσις τοῦ βύαγγελίου· 3) πολλὴ ἐνασχόλησις τοῦ πνεύματος, καὶ ἴση κόπωσις τοῦ σώματος· 4) εὐάρεστός τις ἐνασχόλησις, καὶ τερπνὴ μελέτη, ἀπορροφῶσα τὴν κακοχυμίαν τῆς πλεοναζούσης ἐνεργείας τῶν φυσικῶν καὶ ἠθικῶν δυνάμεων.

Ἐὰν δὲ ἡ τάξις τοῦ περὶ τῶν σπουδῶν σχεδίου σου συνταραχθῇ, οὐδὲν ὠφελεῖ. Πρὸκειται ἐνταῦθα νά κερδίσωμεν καιρὸν, ὅπως τὸ λογικόν, τὸ καθῆκον καὶ ἡ τιμὴ λάβωσιν ὑπὸ τὴν κυριότητά των τὰς αἰσθήσεις καὶ τὴν φαντασίαν· ἄπαξ δὲ σχηματισθείσης τῆς ἐσοφροσύνης, δὲν ὑπάρχει πλέον φόβος. Ἐν τῇ ἐποχῇ ταύτῃ δὲν πρέπει νά φοβώμεθα τὰ πάθη τῆς καρδίας, ἀλλὰ νά παρατείνωμεν, ὅσον δυνατόν, τὴν νάρκωσιν τῶν αἰσθήσεων.

Τότε οἱ γονεῖς ἔχουσιν ἀνάγκην ἑνὸς ἱεροῦ βοηθοῦ, λέγω δὲ ἐνὸς καλοῦ πνευματικοῦ· ζητήσατε καὶ εὐρήσατε αὐτὸν, μὴ ἀμελήσατε ἵνα συνονηθῆτε μετ' αὐτοῦ. Δὲς αὐτῷ ἵνα αἰσθανθῇ ὅτι αἱ εὐφροσύνη τῆς καρδίας, ἢ ἰδιωτικὴ εὐδαιμονία, ἢ τιμὴ τῆς οἰκογενείας καὶ τοῦ δημοσίου σταδίου του ὡς πολίτου, πᾶν ὅ,τι δύναται νά ἐπιθυμήσῃ, ἐξήρτηται ἐκ τῆς ἐμμοσῆς του περὶ τὸ διατηρεῖν τὴν ἀγιότητα τῆς ψυχῆς καὶ τὴν ἀκεραιότητα τῶν φυσικῶν του δυνάμεων.

Τούντεῦθεν τὴν μετάληψιν τοῦ μαθητοῦ σου λάβε ὑπὸ σπουδαιότεραν ἔποψιν προσπάθει, ὡς οἶδόν τε, ν' ἀπομακρύνῃς ἀπ' αὐτοῦ τοῦ μετέχειν ἀναξίως· γνώριζε, ὅτι πρόκειται περὶ τῆς υγείας, τῆς ζωῆς καὶ τῆς αἰωνίου σωτηρίας αὐτοῦ.

Πόσον εἰσὶν εὐτυχεῖς οἱ συνενούμενοι μετὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ παιδιόθεν! Τὸ πνεῦμα τῆς πονηρίας φεύγει αὐτοὺς, τὰ δηλητήρια τοῦ αἰῶνος, καὶ οἱ ὄφεις τοῦ κόσμου ἤκιστα ἐκλύουσιν ἐπ' αὐτῶν, ἐξαρθᾶται ὁμως ἀπὸ τῶν γονέων καὶ τῶν διδασκάλων νὰ καταστήσῃ τοὺς ὑπ' αὐτῶν μορφουμένους κοινωνοὺς τῆς χάριτος ταύτης, ἧτις δὲν εἶναι ἄλλως ἐφοικτῆ, παρ' ἐὰν αὐτοὶ πρώτοι φαίνονται ἀσκούντες τὴν πίστιν, τὴν νηφαλιότητα, καὶ τὴν ταπεινοφροσύνην, ἀπέχοντες θρησκευτικῶς ἀπὸ τῆς ὀλεθρίας ὑψηλοφροσύνης, ὑπὸ τῆς ὁποίας παρασυρόμενοι πιστεύουσι πολλάκις ὅτι εἰσὶ δημιουργοὶ τῶν ἀρετῶν τῶν μαθητῶν αὐτῶν. Οἰκτρά πλάνη! ἡμεῖς καθ' ἑαυτοὺς δὲν δημιουργούμεν, εἰ μὴ μόνον φαντάσματα ἀρετῶν, τεχνιτὰ ἀνθῆ, ἅτινα οὐδὲ νὰ μακρανωσὶ δύνανται· ὁ μὲν φωτίζει, ὁ δὲ ποτίζει, ἀλλ' ὁ Θεὸς αὐξάνει καὶ πεπαίνει. (Ἔπεται συνέχεια).

Τῆ Ἀξιότιμῃ Κυρίᾳ Α. Σ.

Εἰς Ρ

... Εὐτυχῆ θεωροῦσα ἑμαυτὴν, ὡς δρακτομένην τῆς καταλλήλου εὐκαιρίας, ὅπως προσενέγκω κἀγὼ μικράν τινα ἠθικὴν ὠφέλειαν εἰς τὴν φιλομάθειαν ὑμῶν, ἔρχομαι νὰ ἀπαντήσω ἀσμένως εἰς τὴν « Περὶ τοῦ τρόπου τῆς σπουδῆς τῆς θρησκείας » αἴτησιν ὑμῶν δι' ὀλίγων γραμμῶν, καθ' ὅτι τὸ πολυάσχολον, ὡς γνωρίζετε, τοῦ ἔργου μου, ὀλίγας μοὶ ἐγκαταλείπει ὥρα.

Ἡ ἐπιτυχῆς ἐκβάσις ἐκάστης ἐργασίας τοῦ πνεύματος, ἧτοι σπουδῆς, οὐχὶ ἐργασίας τῶν χειρῶν, ἐξήρτηται ἐκ τοῦ τρόπου, δι' οὗ ἀρχεταί αὕτη, εἰς τὴν ὁποίαν καλῆ τις μέθοδος συντελεῖ περισσότερον τῆς βοηθείας καὶ ἀντιλήψεως τῶν διδασκόντων ταύτην.

Ἡ γνώσις τῆς θρησκείας προσκτᾶται διὰ τῆς σπουδῆς, σπουδῆς ὁμως τοσοῦτον εὐκόλου, ὥστε ἅπαντες οἱ ἄνθρωποι, ἅμα τῇ παιδικῇ ἡλικίᾳ, ἐὰν βεβαίως ἐνασχολῶνται, δύνανται νὰ τὴν ἀποκτήσωσιν. Ἡ δὲ ἀναγκαία εἰς ταύτην ἐργασία ἀπιδιάζει μόνον ἐκείνους, οἵτινες, διὰ κακοῦ τρόπου σπουδάζοντες, καθιστῶσι ταύτην ἐπίπονον καὶ δύσκολον.

Εἰς σπουδὴν, ἧτις ἔχει διπλοῦν τὸν σκοπὸν τῆς γνώσεως, δηλ. τῆς ἀληθείας καὶ τῆς διαπαντός διατηρήσεως αὐτῆς ἐν τῷ πνεύματι, δεόν νὰ διατεθῶσι δύο ψυχικαὶ δυνάμεις· Α' ἡ διάνοια, ἧτοι ἡ κρίσις, καὶ Β' ἡ μνήμη. Ἀμφοτέρων τούτων συμβοηθουμένων, ἡ σπουδὴ καθίσταται εὐχερῆς, συνεχῶς εὐάρεστος καὶ πάντοτε ἐπωφελῆς. Καὶ διὰ μὲν τῆς ἐξασκήσεως τῆς κρίσεως ὑπολογίζεται τις ὅτι σπουδάζει, ἐννοεῖ ὅτι πράττει, τὸ δὲ ἔργον τῆς μνήμης εἶναι ἡ διὰ τῶν λέξεων καὶ φράσεων διακτήρησις τῶν στοιχείων τῆς ἀληθείας.

Ἐν τῇ σπουδῇ τῆς θρησκείας τὸ ἔργον τῆς διανοίας, ἢ αὐτῆς τῆς κρίσεως εἶναι τοῦτο.

Α'. Νὰ σκέπτηται τις ἵνα ἀγῆται αὐτοπροαιρέτως εἰς τὴν ἐξέτασιν καὶ ἐρευναν τῶν γνώσεων, ὡς ἡ θρησκεία προμηθεύει, καὶ οὐχὶ ὀδηγούμενος ὑπὸ ἐξωτερικῆς ὠθήσεως, ὑπὸ τῶν γονέων ἢ ἀνωτέρων του διδομένης, διὰ τῆς βίας δηλ. καὶ τῆς ἀνάγκης.

Β'. Νὰ διεγείρῃ ἐν ἑαυτῷ διὰ τῶν δυνατῶν ἐξέτασεων πρῶτον τὸ αἶσθημα σεβασμοῦ πρὸς τὴν θρησκείαν, χάριν τῶν ὠφελειῶν αὐτῆς· δεύτερον τὸ αἶσθημα τοῦ θαυμασμοῦ, χάριν τῶν ἐν αὐτῇ ἐμπεριχομένων θείων ἀγαθότητων, καὶ τρίτον τὴν ἀφλεκτον ἐπιθυμίαν τῆς προσκτήσεως αὐτῆς, χάριν τῆς τιμῆς τῶν ὑπ' αὐτῆς ἀποδιδομένων πνευματικῶν ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν.

Γ'. Νὰ θεωρῆ ὀφειλὴν καὶ χρέος τὴν γνώσιν τῆς θρησκείας, ἧτις, καθ' ὅλας τὰς βιωτικὰς περιπετείας, εἶναι πρακτικὴ τις ἐπιστήμη.

Δ'. Νὰ μὴ προκαταλαμβάνηται ἐκ τοῦ φόβου τῆς προσκτήσεως ἐκ ταύτης γνώσεων ματαίων καὶ κενοδόξων, διότι αὕτη μόνη εἶναι ἡ γνώσις τῆς σωτηρίας, ἀνευ τῆς ὁποίας οὐδεὶς δύναται σωθῆναι.

Ε'. Νὰ καταπειθῇ ἑαυτὸν ὅτι εὐκόλως θέλει ἐπιτύχει τῆς γνώσεως αὐτῆς, ἐπειδὴ ἀπαντές εἰσιν ὑπόχρεοι τῆς γνώσεως αὐτῆς, καὶ οἱ πλεῖστοι, οἱ ἔχοντες τὰς αὐτὰς ψυχικὰς δυνάμεις, ἔχουσι ἰκανὴν γνώσιν αὐτῆς.

ΣΤ'. Νὰ πειθῇ ἑαυτὸν ὅτι τὸ ἔργον τῆς σπουδῆς ταύτης ἀπολήγει εἰς τέλος ἀνταμιεζόμενον, διότι οἶδεις μετεμελήθη ὡς ἐξαπατηθεὶς ἐκ ταύτης, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας οἱ μὴ θελήσαντες νὰ τὴν ὑποφέρωσι, θάττων ἢ βράδιον, πικρὰς ὑπέστησαν λύπας καὶ ὀδύνας.

Ζ'. Νὰ ἐκτελῇ ἅμα τῇ μετοχρεύσει ταύτης εἰς τὸ πνεῦμα ἔργα εὐσεβῆ, ἐρωτῶν πάντοτε ἑαυτὸν ἀποπῶ ἡ ἀλήθεια, ἢ ἐμπεριεχομένη εἰς τοὺς λόγους, ὃς ἐνεχάραξα εἰς τὴν μνήμην μου, πόθεν προέρχεται; ... πρὸς τί χρησιμεύει; Ἔπειτα νὰ ζητῇ ἀπάντησιν ἐν τῷ πνεύματι αὐτοῦ, νὰ παρατηρῇ καὶ ἐξετάζῃ πᾶν ὅ,τι δὲν ἐννοεῖ, καὶ νὰ ζητῇ πάντοτε διασαφήσεις ἐκ τούτου.

Ἡ μνήμη, ἵνα ἐκτελῇ εὐκόλως καὶ ἐπιτυχῶς τὸ ἔργον, ὅπερ τῇ ἐπιβάλλεται ἐν τῇ σπουδῇ τῆς θρησκείας, δύο τινα πρέπει νὰ κάμῃ· α'. νὰ ἀποφεύγῃ τὸν φόβον καὶ τὴν ἀπαύδησιν, μηδ' ὅλως ἐξετάζουσα τὴν διάρκειαν τῆς ἐργασίας, μηδὲ καταμετροῦσα τὸν καιρὸν τῆς ἀπολήξεώς της, καὶ β'. νὰ φροντίζῃ νὰ μὴ λαμβάνῃ ἅπαξ ὅ,τι δύναται νὰ μείνῃ ἐγκεχαραγμένον ἐν τῷ πνεύματι, ἀλλὰ νὰ τὸ ἐπαναλαμβάνῃ μετ' ὑπομονῆς, καὶ πάντοτε λέξιν πρὸς λέξιν, φράσιν πρὸς φράσιν, μέχρις ὅτου εὕρισκεται εἰς κατάστασιν νὰ τὸ ἐπαναλέγῃ. Ἀφοῦ λοιπὸν μάθη, προχωροῦσα ἀπὸ ἕν εἰς ἄλλο ζήτημα, καὶ τὰ ἐγχαράξῃ ἐν τῷ πνεύματι κατὰ μερίδας διὰ τῆς ἐξακολουθητικῆς ἐργασίας, νὰ τὰ ἐπαναλαμβάνῃ πάντοτε ἕκαστον ἰδιαίτεως.

Τὸ πρῶτον πράγμα, ὅπερ πρέπει νὰ κάμῃ τις εἰς τοὺς σπουδάζοντας τὴν θρησκείαν, εἶναι νὰ παρουσιάξῃ ἐν τῷ πνεύματι αὐτῶν τὴν ἀλήθειαν γυμνήν καὶ μὲ λέξεις εὐλήπτους, νὰ τὴν παραδίδῃ ἐν τῷ

πνεύματι αὐτῶν δι' ἐξηγήσεων ἀπλουστάτων καὶ εὐκρινῶν, ἐπὶ τῶν ὁποίων θὰ ὦσιν ἠναγκασμένοι νὰ προσκαλῶσι τὴν προσοχὴν των, καὶ ἐπομένως, νὰ ἐρμηνεύῃ τὰς λέξεις καὶ φράσεις, ἀφοῦ προσπαθήσῃ νὰ τὰς ἐγχαράξῃ ἐν τῇ μνήμῃ των· διότι ἡ ἐξηγήσις τῶν πραγμάτων καὶ ἡ ἐρμηνεία τῶν λέξεων καθιστῶσι τὴν ἐργασίαν τῆς μνήμης εὐκόλον εἰς τε τὰ παιδιὰ καὶ τοὺς ἄνδρας. Τὰ παιδιὰ, ἅτινα ἤδη δύνανται μόνον νὰ βοηθῶνται εἰς τὴν σπουδὴν, χάρις εἰς τὰ δῶρα τῆς φύσεως, μόνον τὴν διευκολύνουσιν τῆς ἐργασίας παρ' ἄλλων προσδοκῶσιν. Ὁφείλουσι δὲ ταῦτα νὰ προσηλθῶσιν ἀπασαν τὴν προσοχὴν εἰς τὴν ἀλήθειαν αὐτῶν, ἢ ἀναχινώσκουσι, καὶ ἡ τὴν ἐκθεσιν ἀκούουσι, καὶ κατὰ ταῦτα νὰ ἐκλέγωσι τὸν κατάλληλον καιρὸν, ἵνα σκέπτανται περὶ ἐκάστου πράγματος. Τὴν ἐργασίαν δὲ τῆς σκέψεως ταύτης ἡ μνήμη μεγάλως βοηθεῖ, ἐπειδὴ δὲν κοπιάζει νὰ διακρίνη τοὺς λόγους, οἵτινες εἰσιν ὡς περικάλυμμα τῶν ιδεῶν, καθότι τὸ πνεῦμα ἤδη διὰ τῆς νοητικῆς δυνάμεως κατέχει τὴν ἀλήθειαν τῆς θρησκείας.

Εἶναι ἐπὶ ἀνάγκης ἐπομένως νὰ διαγράψωμεν ὁδόν τινα, δι' ἧς νὰ φθάσωμεν πρὸς τὸν σκοπὸν ταύτης. Ὁ σκοπὸς ἐκάστου, φρονίμως σπουδάζοντος τὴν θρησκείαν δεόν νὰ ἦναι ἐρειδόμενος ἐπὶ τούτων. Α'. νὰ νὰ φθάσῃ νὰ τὴν γνωρίσῃ ἔτι καλλίτερον, καὶ Β'. νὰ ἀποκτήσῃ γνώσιν αὐτῆς πλήρη κατὰ τὰς δυνάμεις του· διότι γνώσις τις ἀτελής οὐδὲ τὸν ἔρωτα τοῦ καλοῦ χρηρεῖ, μηδὲ τὴν δύναμιν τῆς ἐκτελέσεως αὐτοῦ· ἡ δὲ μέθοδος, ἣν πρέπει νὰ ἀκολουθῇ τις, εἶναι α'. νὰ διαθέσῃ ἐν τῷ πνεύματι αὐτοῦ καλῶς τὰ εἰς τί συνίσταται ἡ ἐπιστήμη, ἢν μέλλει νὰ σπουδάσῃ, δηλ. τί ἐννοεῖται διὰ τῆς θρησκείας, ὁποῖον τὸ ἀντικείμενον καὶ ἡ τάξις τοῦ τρόπου, δι' οὗ πραγματεύεται, β'. νὰ γνωρίσῃ καλῶς τὴν ἱστορίαν αὐτῆς, δηλ. τὴν ἀρχὴν καὶ καταγωγὴν της, καὶ γ'. νὰ ἐκμελετήσῃ κατὰ πρῶτον στοιχειῶδες τι βιβλίον θρησκευτικόν, ὡς, τὴν ἱεράν ἱστορίαν καὶ Κατήχησιν, χωρὶς νὰ ἀπαυδᾷ ἐκ τῆς συνεχῆς ἀναγνώσεως τῆς σπουδῆς ταύτης.

Ἡ λέξις θρησκεία τρία τινα ἐμφράζει· 1) τὴν ἐπιστήμην, δι' ἧς γνωρίζει τις τὸν Θεόν, 2) τὴν ἀρετὴν, δι' ἧς ἀποδίδονται αὐτῷ αἰ ὀφειλόμενα αὐτῷ τιμαί, ἧτοι τὴν λατρείαν, καὶ 3) τὴν συλλογὴν ἀπάντων τῶν πρὸς χρῆσιν τῆς ἐξωτερικῆς λατρείας.

Ἡ θρησκεία φωτίζει τὴν ἀνθρωπίνην διάνοιαν, καὶ μεταβιβάζει εἰς τὴν γνώσιν τῶν ἀληθειῶν τῆς αἴλου καὶ ὑπερφυσικῆς τάξεως, τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τότε εἶναι ἐπιστήμη. Ἐνεργοῦσα δὲ ἐπὶ τῆς θελήσεως ἵνα πράξῃ τὰς πρὸς τιμὴν τοῦ Θεοῦ ἀγαθὰς πράξεις, εἶναι ἀρετὴ ἢ θρησκεία ἔχει ἀντικείμενον τὸν Θεὸν καὶ τὸν ἄνθρωπον καὶ τὰς σχέσεις αὐτῶν· ἡ θρησκεία, συνενόουσα διὰ τῶν φυσικῶν δυνάμεων μὲ τὰς γνώσεις, τὰς ἐκ τῆς ἀποκαλύψεως προερχομένους, τὸ μίσηρον τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα θέλει νὰ ἐννοήσῃ, ὀρθότερας καὶ ἀκριβεστερας ιδέας περὶ τῆς Θεοῦ, τῶν ἀπείρων αὐτοῦ τελειότητων,

διδάσκει τὴν γνώσιν τοῦ Θεοῦ διὰ τῶν ἔργων αὐτοῦ, τῆς δημιουργίας, τῆς συντηρήσεως καὶ διοικήσεως διὰ πανσόφων θαυμασίων νόμων τοῦ κόσμου, πῶς ἡ Πρόνοια ἐνεργεῖ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ ἰδίως εἰς τὴν ἐνεργείαν τῆς ἀγαθότητος της ἐν τῇ διανομῇ τῆς χάριτος, καὶ ἐπομένως, ὅτι περὶ Θεοῦ καὶ τῆς παντοδυναμίας αὐτοῦ, τῆς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους δικαιοσύνης καὶ ἀγαθότητος, ὅ,τι περὶ ἡμῶν ἔπραξε καὶ μέλλει πράξαι.

Ὡς πρὸς τὸν ἄνθρωπον, ἡ θρησκεία εἶναι ἡ ἐπιστήμη, ἡ δίδουσα τὴν ἀκριβῆ γνώσιν τῆς καταγωγῆς του, τοῦ σκοποῦ, δι' ὃν ἐπλάσθη, καὶ τοῦ μέλλοντος του, ἡ ἀνακαλύπτουσα τοὺς πόρους τοῦ πνεύματος καὶ τῆς θελήσεώς του, καὶ τὰς ὑψηλὰς κλίσεις, ὡς πρέπει νὰ ἀκολουθήσῃ, ἢ νὰ καταπιέσῃ κατὰ τὴν ἀγαθὴν ἢ κακὴν φύσιν του, ἢ διαχαράττουσα τοὺς κα νόνας τῆς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἑαυτὸν καὶ τοὺς ἄλλους διαγωγῆς του.

Ἡ δὲ ἱστορία τῆς θρησκείας ἀνέρχεται μέχρι τῆς ἀρχῆς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, καὶ ἐναγκαλιζέται τὴν διάρκειαν τοῦ χρόνου, τοῦ διεληθόντος ἀπὸ τὴν δημιουργίαν μέχρι τῆς παρουσίας ἡμέρας.

Τὸ στενὸν τοῦ καιροῦ μὲ ἀναγκάζει νὰ καταπαύσω τὴν παροῦσάν μου, εὐελπιστοῦσα ὅτι ἐξεπλήρωσα, ὅσον ἠδυνάμην, τὴν φιλικὴν ἀξίωσιν ὑμῶν.

Ἐρῶσο φιλάττη,

ΑΙΜΙΛΙΑ ΛΕΟΝΤΙΑΣ.

Η ΕΧΙΔΑΝΑ.

(Δοῦγημα).

Τὸ τελευταῖον θέρος, εὐρέθημεν περὶ τοὺς εἴκοσι πέντε τὸν ἀριθμὸν εἰς τὴν ἔπαυλιν τῆς Βροδόνης. Ἡ ἔπαυλις αὕτη κεῖται εἰς τὸ ζωγραφικώτερον καὶ ἀγριώτερον μέρος τοῦ νομοῦ τῶν Βόσγων, μετὰ τοῦ Νεοपुरγίου καὶ Βωκουλέρ, ἡ δὲ Δομρεμύ, ὅπου εἶδε τὸ φῶς ἡ Αὐρηλιανὴ παρθένος, ἀπέχει μάλιν ἐννεα χιλίόμετρα. Ἡ ἔπαυλις αὕτη, καταστραφεῖσα ἐπὶ τῶν πολιτικῶν τῆς Γαλλίας ταραχῶν, ἀνοικοδομήθη κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος, καὶ ὅπου ἄλλοτε ὑψοῦντο πύργοι καὶ τοῖχοι ἐπομιμόρφοι, βλέπει τις σήμερον εὐρείαν καὶ ὠραίαν κατοικίαν, ἐν νεωτέρῳ ρυθμῷ ἐκτισμένην. Τοὺς τοίχους τοῦ περιόλου διεδέχθη πλατεία δειδροστοιχία, ἀμμώδης καὶ σκιαζομένη ὑπὸ δύο σειρῶν φυλλῶν, εἰς ἃς δίδουσι κανονικὸν σχῆμα τὸ σκάλευθρον καὶ ἡ ψάλις τοῦ τεχνίτου κηπουροῦ. Ἀντὶ δὲ τῶν παρὰ τοὺς τοίχους βάτων καὶ τῶν γεφυρῶν καὶ τῶν φυλακῶν καὶ τῶν ἐνόπλων φυλάκων, ἀπαντᾷ τις τὴν σήμερον μακρὴν καὶ ὠραίαν ἀλωὴν, ἀπὸ λαμπρὰς ἐλάτας περικυκλουμένην, ἀνθῆ καὶ δειδρόλλια εὐανθῆ καὶ πρόσωπα ζωγρά, χαρίεντα καὶ φιλόγελα.

Πιστεύσατέ μοι, αἱ ἡμέραι ἐν τῇ ἐπαύλει ταύτῃ παρέρχονται τάχιστα καὶ ἄνευ πλῆξεως. Μόλις βλέπει τις τὰς πρασίνοὺς ὀφώρας, μόλις δρέπει καὶ τρώγει αὐτάς, καὶ ἰδοὺ τὰ πρῶτα κίτρινα φύλλα πίπτουσι, καὶ ἕκαστος ἐρωτᾷ ἂν ᾔηται τῶ ὄντι εἰς τὰς παραμονὰς τοῦ φθινοπώρου.

Μίαν πρωίαν ἐξῆλθον ἐπὶ τῇ ἐπαύλει ὡς κάμωμεν μικρὰν ἐκδρομὴν εἰς τὰ περίεξ. ἤμεθα δώδεκα τὸν ἀριθμὸν — πέντε ἄνδρες καὶ ἑπτὰ γυναῖκες — μὴ συμπεριλαμβανομένων τῶν κυριῶν τῆς ἐπαύλει καὶ τοῦ ὑπηρετοῦ, ὅστις ἐμελλε νὰ χρησιμεύσῃ ἡμῖν ὡς ὁδηγός.

Ἄμαξα ἤρχετο κατόπιν ἡμῶν, φέρουσα ἑτοίμον τὸ πρόγευμα, ὅπερ ἐμέλλομεν νὰ φάγωμεν ἐπὶ τῶν χορτῶν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δάσους. Πόσον ἤμεθα φαιδροί! αἱ κυρίαι μάλιστα ἐνόμιζον ὅτι ἦτο ἀληθῆς ἐορτὴ Ὑπέσχοντο πρὸς ἀλλήλας νὰ διασκεδάσωσι καλὰ, καὶ καλὰ νὰ γελάσωσι! οἱ γέλωτες, εἶναι ἀληθεῖς, εἶχον ἤδη ἀρχίσσει. Ἡ φαιδρότης εἶναι εὐάρεστος, καὶ εἰς πᾶσαν περίστασιν εὐκόλως ἀφίνεταί τις εἰς αὐτήν. Ἐπειτα δὲ τί ἠδύνατο νὰ μᾶς θλίψῃ, ἢ νὰ ταράξῃ τὴν ἡσυχίαν ἡμῶν εἰς τὸν ἐπίγειον ἐκείνον παράδεισον; Ὁ οὐρανός, συμφωνῶν μὲ τὰ σχέδια ἡμῶν, ἀπεδώκε καὶ τὸ τελευταῖον νέφος αὐτοῦ, ὃ δὲ πρὸ ὀλίγου ἀνατείλας λαμπρὸς ἥλιος ἐμελλε νὰ διατρέξῃ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, χωρὶς νὰ μᾶς στερήσῃ μηδὲ μίαν τῶν ἀκτίων του.

Ἀφῆσαντες τὰς πεπατημένας ὁδοὺς εἰσῆλθον εἰς μικρὰς ἐλικοειδεῖς στενωποὺς, αἷτινες, διερχόμενοι ποῦ μὲν καλλιεργημένας γαίας καὶ λειμῶνας εὐανθεῖς, ποῦ δὲ ξηρὰ καὶ ἄγονα ἐδάφη, φέρουσι εἰς στενὴν φάραγγα, κειμένην μεταξὺ δύο βουνῶν, σχηματιζομένων ἀπὸ ὑψηλοῦς καὶ ὑπερκειμένους μέλανας βράχους. Ἡ θέα τῶν βράχων τούτων εἶναι καταπληκτικὴ καὶ προξενούσιν εἰς τὸν ὄφθαλμὸν λύπην μάλλον ἢ εὐχαρίστησιν.

Φθάσαντες μεταξὺ τῶν δύο βουνῶν, ἠρωτήσαμεν ἀλλήλους διὰ τοῦ βλέμματός, καὶ συγχρόνως διενόηθημεν ν' ἀναβῶμεν τοὺς γιγαντώδεις βράχους. Τοῦτο ἦτο τολμηρότατον. Ἐπειτα δὲ αἱ συνόδοιπόροι ἡμῶν ἐμελλον νὰ ὀπισθοχωρήσωσι ἐνώπιον τοιαύτης ἀναβάσεως.

Ὁ ὁδηγός, ἐρωτηθεὶς περὶ τοῦ δυνατοῦ τῆς ἐπὶ τοῦ ὄροσπεδίου ἀναβάσεως, ἀπεκρίθη καταφατικῶς, δείξας ἡμῖν συγχρόνως πλατεῖαν ῥωγμὴν, ἐν τῇ βᾶθει τῆς ὁποίας εὕρισκοντο τὰ πρῶτα βᾶθρα εἶδους τινὸς φυσικῆς κλίμακος.

— Κύριοι, εἴμεθα γενναῖοι ὡς καὶ ὑμεῖς, εἶπον αἱ δεσποινίδες. Ἐμπρός.

Ὁ ὑπηρετὴς ὤρμησεν ἐπὶ τῶν βράχων καὶ ἄπαντες τὸν ἠκολούθησαν.

Μόλις ἐφθάσαμεν τὸ τέταρτον τοῦ ὕψους, ὅτε φωνὴ τρομερὰ καὶ φρικιῶδης, τὴν ὁποῖαν ἐξέβαλεν ὁ ὁδηγός, ἐσταμάτησε διὰ μίαν ἄπαντας. Τὸν εἶδομεν ὀπισθοχωροῦντα καὶ ἔχοντα τοὺς ὀφθαλμούς ετεροπλανεῖς καὶ τὸ πρόσωπον ὠχρότατον. Τὴν αὐτὴν δὲ στιγ-

μὴν μία φοβερὰ μέλαινα ἐχίδνα ἔστησεν ἐνώπιον ἡμῶν τὴν εἰδεχθῆ κεφαλὴν αὐτῆς.

Ὁμολογῶ ὅτι καὶ οἱ τολμηρότεροι ἐξ ἡμῶν ὀπισθοχώρησαν.

Μία ἐχίδνα ἐν τούτοις δὲν εἶναι ἐχθρὸς δυσκαταμάχης! ἀλλ' ὁ τρόμος ἐν ἑμπνέει τὸ ἔρπετόν τοῦτό εἶναι τοιοῦτος, ὡςτε σκέπτεται τις πῶς νὰ τὸ ἀποφύγῃ μάλλον ἢ νὰ τὸ φονεύσῃ. Ὁ ὁδηγός τοῦ εἶχε πατήσῃ τὸ σῶμα ἐνῷ ἐκοιμάτο, ἀλλ' εὐτυχῶς δὲν ἐπρόφρασε νὰ δαγκάσῃ αὐτόν. Ἡ δυσάρεστος αὕτη συνάντησις μᾶς ἀφῆρσε τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ν' ἀναβῶμεν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ βουνοῦ. Ἐπανῆλθον λοιπὸν εἰς τὰ βήματα ἡμῶν μόλις δὲ κατέβημεν καὶ μία τῶν κυριῶν ἐλειποθύμησεν. Ποῦ ν' ἀποδώσωμεν τὴν αἰφνιδιαῖα ταύτην δυσχερείαν; εἰς τὸν κόπον καὶ εἰς τὴν θερμότητά, ἢ εἰς τὸν ἐκ τοῦ ὄφρος π. ὀξενηθέντα τρόπον; ὀρθῶς εἰπεῖν, καὶ εἰς τὰς τρεῖς ὁμοῦ αἰτίαι. Κατῶρθωσαν νὰ τὴν ἀνακαλέσωσιν εἰς τὴν ζωὴν ἀλλὰ σφοδρὸς πυρετὸς τὴν κατέλαβε καὶ ψυχρὸς ἰδρὸς κατακάλυπτε τὸ μέτωπον αὐτῆς. Δὲν ἦτο δυνατόν νὰ σκεπθῶμεν πλέον περὶ περιπάτου. καὶ ἀπεφασίσαμεν νὰ ἐπανεέλθωμεν ἀμέσως εἰς τὴν ἔπαυλιν. Ἐθέσαμεν μετὰ προσοχῆς τὴν πᾶσχουσαν ἐντὸς τῆς ἀμάξης καὶ παρακολουθοῦμεν αὐτὴν πεζῇ. Δὲν ἐγελώμεν πλέον καὶ τὴν πρωϊνὴν φαιδρότητα ἡμῶν διεδέχθη λύπη ἀνέλπιστος.

Τὸ πρόγευμα, ὅπερ ἐμέλλομεν νὰ κάμωμεν εἰς τὸ δάσος, ἐφάγομεν ἐν τῇ ἐπαύλει. ἤμεθα πάντες σκυθρωποί, καὶ ἕκαστος τῶν συνδαιτημόνων ἐφαίνετο οἰνοει μεμονωμένος ἀπὸ τοὺς ἄλλους.

Ὁ ἰατρός τοῦ χωρίου ἔσπευσεν εἰς τὴν ἔπαυλιν καὶ παρέσχεν εἰς τὴν πᾶσχουσαν τὰς ἀποχρώσας βοηθείας. Ὁλην τὴν ἡμέραν διῆλθον ἀνησυχῶς καὶ μόλις τὴν νύκτα ἐλάβομεν θάρρος, τοῦ ἰατροῦ βεβαιώσαντος ἡμᾶς ὅτι τὸ συμβεβηκὸς τῆς ἡμέρας οὐδεμίαν εἶχε δυσάρεστον συνέπειαν.

Τότε ἡ φαιδρότης ἐπανῆλθεν εἰς τὰ πρόσωπα πάντων. Τὸ δεῖπνον ὑπῆρξε ζωηρόν, καὶ ὅτε ἐπανῆλθον εἰς τὴν αἶθουσαν, ὅπου διηρχόμεθα τόσον εὐάρεστοις ἐσπέρας, ἢ συνδιάλεξις δὲν ἐταράχθη ποσῶς.

Θέμα καὶ ἄφθονον ὕλην συνδιάλεξεως — τὸ μαντεύει ὁ ἀναγνώστης — εἶχομεν τὴν ἐσπέραν ἐκείνην τὰ ἔρπετά καὶ πρὸ πάντων τὰς ἐχίδνας.

— Κατὰ τὰ μέρη ταῦτα, εἶπεν ὁ κύριος τῆς ἐπαύλει, ἀπαντᾷ τις συνεχῶς ὄφεις, ἀλλ' ἐχίδναν μέλαιναν οὐδέποτε εἶδον εἰς τὰ βουνὰ ἡμῶν, καίτοι ἀλλαχοῦ τῆς Γαλλίας ὑπάρχουσι ἐν ἀφθονίᾳ παντοειδεῖς. Ἐν τῇ Ἄνω Μάρνη λ. χ., νομῶ γειτονεύοντι πρὸς τὸν ἡμέτερον, αἱ μελαγχροῖναι ἐχίδναι εἶναι τοσοῦτον πολυάριθμοι, ὡςτε κατ' ἔτος φονεύουσιν ἐξ αὐτῶν περὶ τὰς δώδεκα ἕως πεντεκαίδεκα χιλιάδας. Ἐν γένει δὲ οἱ χωρικοὶ ὀλίγον φοβοῦνται τὸ δῆγμα τοῦ ὄφρος τούτου. Παρατήρησαν ὅτι ὁ ἰὸς αὐτοῦ δὲν εἶναι ὅσον πιστεύεται κινδυνώδης. Καὶ εἶναι τῶ ὄντι σπάνιον ὁ ἰὸς μίαν ἐχίδνης νὰ προξενῇ θάνατον. Ἐν τούτοις, τὸν προξενεὶ ἀλλὰ διὰ θεραπευτικῶν τινῶν

μέσων δύναται τις νὰ καταστρέψῃ τὸ δηλητήριον, τὸ ὅποιον ὁ ἰοβόλος ὁδοῦ τοῦ ἔρπετου χύνει εἰς τὸ τραῦμα τοῦ δακνομένου.

— Καὶ ποῖον εἶναι τὸ δραστικώτερον φάρμακον; ἠρωτήσέ τις τῶν παρευρισκομένων.

— Ἦκουσα λέγοντα σφαγέα, ὅστις πολλάκις ἐδάχθη ὑπὸ ἐχίδνης ὅτι τὸ ἀπλούστερον καὶ ἀσφαλέςτερον φάρμακον εἶναι νὰ λείξῃ τις ἀμέσως τὸ τραῦμα.

— Νὰ καταπῆθῃ δηλαδὴ τὸ δηλητήριον! ἀνεκράξε κυρία τις ἐμπλεως τρόμου.

— Μάλιστα, κυρία! καὶ τοῦτο δὲν εἶναι παντελῶς ἐπικινδυνόν, ἐν τῇ χεῖρὶ δὲν ἔχωσι καμμίαν πληγὴν. Τὸ δηλητήριον δὲν ἀπορροφᾶται ὑπὸ τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας, καὶ ἐν τῷ στομάχῳ καταστρέφεται ἀφ' ἑαυτοῦ.

— Ἀδιάφορον! Μία τοιαύτη μέθοδος δὲν εἶναι παντάπασι ἐνθαρρυντικὴ εἰς τὸν μετερχόμενον αὐτήν.

— Καὶ ὅμως τὴν μετέρχονται ἕκαστος εἰς τὰς ἐξοχὰς ἡμῶν.

Ἐβιλονείκησαν ἐπὶ μακρὸν περὶ τῶν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον τρομερῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ δῆγματος τῆς ἐχίδνης, ἔπειτα διηγήθησαν διαφόρους ιστορίας, ὧν πρωταγωνιστοῦν πρόσωπον ἦτο ὃ ἐν λόγῳ ὄφρις. Μεταξὺ δὲ τῶν διηγήσεων τούτων εἶναι καὶ ἡ ἐπομένην, τὴν ὁποῖαν ἠκουσα μετὰ πολλῆς προσοχῆς καὶ διηγοῦμαι ἀπαράλλακτον ἐνταῦθα.

Ἡ Κυρία Βρεσσὺ ἦγε τὸ εἰκοστὸν τέταρτον τῆς ἡλικίας αὐτῆς ἔτος, ὅτε ὁ θάνατος ἀνήρπασε τὸν σύζυγον αὐτῆς. Καταλιπούσα τὸ μέγαρον αὐτῆς, ἤλθε ν' ἀποκατασταθῇ εἰς ἐν τῶν κτημάτων τῆς, κείμενον εἰς τὴν Χρυσὴν Παραλίαν, ὀλίγας λεύγας μακρὰν τοῦ Διζόν. Μακρὰν τῶν Παρισίων ἐορτῶν, τῶν ὁποίων ὁ θόρυβος δὲν ἐφθανε μέχρις αὐτῆς, ἐλησμόνησεν ἐντελῶς τὸν κόσμον, εἰς τὸν ὅποιον μόλις εἶχεν ἀναφανῆ. Νὰ παραιτηθῇ οὕτως ἀπὸ πᾶσαν ἠδοῆν καὶ πᾶσαν τοῦ κόσμου ματαιότητα, εἶναι σχεδὸν πάντοτε ἀνώτερον τῆς τόλμης καὶ τοῦ θάρρους γυναικὸς νέας, πλουσίας καὶ ὠραίας. Ἀλλ' ἡ Κυρία Βρεσσὺ εἶχε μονογενὲς θυγάτριον, πενταετὲς τὴν ἡλικίαν. Ὅτι δὲν ἤθελεν ἴσως παραχωρήσει εἰς τὴν μνήμην τοῦ ἑαυτῆς συζύγου, τὸ ἔκαμεν εἰς τὴν παιδείαν, ἥτις τοῦ λοιποῦ ἀπῆτει πᾶσαν τὴν μητρικὴν στοργὴν αὐτῆς. Πρὶν ἢ γίνῃ γυνὴ τοῦ κόσμου, ὑπῆρξε μήτηρ. Κατέθηκεν οὕτως ἄνευ λύπης τὸ σκήπτρον βασιλείας, βασιλείας ὡς ἐκ τοῦ κάλλους, τῆς χάριτος καὶ τοῦ πνεύματος, καὶ ἀφωσιώθη ὀλόκληρος εἰς τὴν ἑαυτῆς θυγατέρα.

Ἡ δεσποσύνη Βρεσσὺ ἤϊξανεν οὕτως ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμούς τῆς μητρὸς αὐτῆς.

Ἀρχαῖοι τῆς οἰκογενείας φίλοι, ἐπισκεπτόμενοι ἐνίοτε τὴν κατάκλειστον ἐν τῇ ἀναχωρητηρίῳ αὐτῆς, τὴν παρεκίονον ν' ἀφήσῃ τὸν μονότονον βίον' ἀλλ' ἐκείνη ἐδείκνυεν αὐτοῖς τὴν κόρην, λέγουσα :

— Ἴδου ἡ μόνη χαρὰ μου καὶ τὸ τελευταῖόν μου ὄνειρον. Οὐδὲν μὲ θλίβει! διότι ὅ,τι ἀπώλεσα, τὸ ἐπανεῦρον εἰς ταύτην.

— Γηράσκεις, τῇ ἔλεγον.

— Ναί, ἀπεκρίνετο μειδιῶσα, ἔχω ἤδη λευκάς τινας τρίχας εἰς τὴν κεφαλὴν τὸ μέτωπόν μου ἀρχίζει νὰ ῥυτιδουῖται, καὶ νὰ παρακμαίη τὸ κάλλος μου' ἀλλ' ἡ θυγάτηρ μου ἔρχεται κατόπιν μου, καὶ ὅ,τι φεύγει ἐμὲ, τὸ δρέπει ἐκείνη.

Ἡ Κυρία Βρεσσὺ δὲν ἠπατάτο ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἦτο, ἐν τῇ ὀκτωκαιδεκαετῇ ἡλικίᾳ αὐτῆς, ἢ ἐντελεστέρα εἰκόνη τῆς, καὶ οἱ ἐνθυμούμενοι ὅτι εἶδον τὴν μητέρα πρὸ τῶν γάμων τῆς ἐθαύμαζον τὴν ὁμοιότητα ταύτην.

— Δὲν θ' ἀφήσῃς, τῇ ἔλεγον πολλάκις, τὴν ἀξίεραστον ταύτην κόρην εἰς τὸ βᾶθος τῆς ἐπαρχίας. Δὲν ἔχεις τὸ δικαίωμα νὰ τὴν κρύπτῃς ἀπὸ τοῦ κόσμου τοὺς ὀφθαλμούς; Ὁ κόσμος τὴν ζητεῖ, τὴν περιμένει.

— Ὁ Θεὸς φυλάξει, ἀπεκρίνετο ἐκείνη, νὰ στερήσω τὴν θυγατέρα μου μίαν ἀπὸ τὰς χαρὰς, εἰς ἃς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιμενῇ' ἀλλὰ δὲν ἐφθασα εἰσεῖσι εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔργου μου. Ἡ Λοδοβίκη δὲν εἶναι ὑπανδρός' μόνον δὲ ὑπὸ τὸν βραχίονα τοῦ συζύγου αὐτῆς θὰ κάμῃ τὸν εἰσοδὸν τῆς εἰς τὸν κόσμον.

— Καὶ ὑμεῖς;

— Ἐγὼ! Ὡὰ τὴν ἀκολουθήσω, ὅπως χαίρω ἐπὶ τοῖς θριάμβοις αὐτῆς καὶ ἴσως ὅπως ἀναπολῶ τὸ παρελθόν μου.

Ἡ παρουσία τῆς Κυρίας Βρεσσὺ καὶ τὸ μέγα αὐτῆς ὄνομα ἤρκει νὰ ἐπισύρωσι περὶ τὴν Λοδοβίκην ὄραμαθὸν μνηστήρων. Ἐντὸς ἑνὸς ἔτους, εἰς τὸ ὠραῖον κάλλος τῆς νεάνιδος προσέφερον λιθωνιὸν ἔρωτα οἱ μάλλον διακεκριμένοι ἐκ τῆς Γαλλικῆς ἀριστοκρατίας. Ἐορταί δὲ καὶ ὑποδοχαὶ ἦσαν ἀδιάκοποι εἰς τὴν παλαιὰν ἔπαυλιν τῆς Βουργουνδίας.

Εἰς τὰς ἐρωτήσεις τῆς μητρὸς αὐτῆς ἡ δεσποσύνη Λοδοβίκη εἶχε πολλάκις ἀποκριθῇ δι' ἀρνητικῶν νεύματος, ἢ διὰ ζωηρῶς τετονισμένου ὄχι.

— Ἡ ὦρα ἀκόμη δὲν ἐφθασε, διεννοεῖτο ἡ μήτηρ. Περιμένωμεν.

Ἡ νεάνις περιέμενον ὁμοίως τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἡ καρδία αὐτῆς ἤθελεν ὀνομάσει ἐκείνον, ἐν θά ἐλογίζετο εὐτυχὴς ν' ἀποκαλέσῃ σύζυγόν τῆς.

— Ἀκριβῆ μοι κόρη, τῇ εἶπε μίαν ἐσπέραν ἡ Κυρία Βρεσσὺ, ὁ Κ. κόμης Βενδῶλ μοι ὠμίλησε σήμερον διὰ μακρῶν περὶ σοῦ καὶ τοῦ υἱοῦ σου.

Ζωηρὸν ἐρύθημα ἔβαψε τὰς παρειὰς τῆς παρθένου.

— Ὁ κόμης, προσέθηκεν ἡ μήτηρ, λογιζέται εὐτυχὴς νὰ σε ὀνομάσῃ θυγατέρα του. Τί λέγεις περὶ τοῦ νέου ὑποκόμητος;

— Σεβαστὴ μήτηρ, ἀπήντησεν ἡ νεάνις, μ' ἐδίδαξες πάντοτε νὰ μὴ σοὶ κρύπτω τίποτε, καὶ νὰ μὴ ψεύδωμαι ποτε.

— Λοιπὸν;

— Είμαι ευδαίμων δι' ὅτι σοὶ εἶπεν ὁ Κ. κόμης Βενδῶλ!

— Καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ σοὶ ἀρέσκει;

— Φρονῶ, καλή μου μήτηρ, ὅτι δύναμαι νὰ τῷ διαπιστευθῶ ἀφῶδες τὴν εὐτυχίαν μου.

Ἡ Κυρία Βρεσσὺ ἔλαβε τὴν θυγατέρα αὐτῆς εἰς τοὺς βραχιονιάς τῆς καὶ τὴν ἐσιφιγξεν ἐπὶ τῆς καρδίας τῆς.

— Ἡ ἀπόκρισίς σου μὲ πληροῖ χαρᾶς, εἶπεν· ἐγὼ ἐπίσης παρατήρησα τὸν ὑποκόμητα καὶ ἀπὸ πολλοῦ νύχόμην ἐνδομύχως νὰ γείνη σύζυγός σου.

Ὀλίγας ἡμέρας βραδύτερον ἐκοινοποιήθη ἐπισήμως ὁ προσηχὲς γάμος τοῦ ὑποκόμητος Καρόλου Βενδῶλ μετὰ τῆς δεσποσύνης Λοδοβίκης Βρεσσὺ.

Ὁ νεανίας ἤρχετο ἔκτοτε καθ' ἐκάστην εἰς τὴν ἑπαυλίαν. Ἐφθανε περὶ τὴν μεσημβρίαν, καὶ ἀνεχώρει τὸ ἑσπέρας εἰς ὠραν προκεχωρημένην πολὺ. Ἡ κατοικία τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἔκειτο τέσσαρας λεύγας μακρὰν τῆς ἑπαύλεως· ἀλλ' εἶχε θυμοειδῆ καὶ γοργὸν ἵππον, διασχίζοντα τάχιστα ταύτην τὴν ἀπόστασιν.

Αἱ ὠραι παρήρχοντο ταχέως διὰ τοὺς μνηστῆρας, ὡς αἰκίς ἐμ. ν. ν. μαζῆ. Ἡ δὲ τοῦ ἀποχωρισμοῦ ὠρα ἔφθανε τάχιστα πολὺ, ἐνῶ ἡ τῆς συνεντεύξεως τοῖς ἐφαίνετο βραδύτατη. Ποτὲ δὲν βαδίζουσι καλῶς τῶν ἀγαπωμένων τὰ ὠρολόγια!

— Βίς αὐρίον, ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους ἀποχωριζόμενοι.

— Κατὰ ποίαν ὠραν; ἦρῶτα ἡ Λοδοβίκη.

— Τὴν συνήθη, ἀπεκρίνετο ὁ Κάρλος.

— Σὲ περιμένω.

— Ὅταν ἔρχωμαι, ἐπεθύμουν νὰ εἶχε πετὰ ὁ ἵππος μου· ἀλλ' ὅταν ἀναχωρῶ, νομίζω ὅτι τότε τρέχει ταχύτερον.

Συνέσιγγόν τὴν χεῖρα μίαν εἰσέτι φορὰν, ἔπειτα ὁ νέος ἐπήδη ἐπὶ τοῦ ἵππου του, ὅστις ἀνεχώρει ὡς βέλος.

Μίαν πρωίαν ἡ Λοδοβίκη κατέβη εἰς τὸν κῆπον, περιμένουσα τὴν ἀφίξιν τοῦ μνηστῆρός τῆς. Ἐκράτει ἐν βιβλίον τοῦ Βίκτωρος Οὐγῶ. Ἦτο τὸ ἐπιγραφόμενον «Α ἰ Β ν δ ὀ μ υ χ ο ι Φ ω ν α ἰ».

Ἐβάδιζε βραδέως, ἀλλόνους, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχουσα προσηλωμένους ἐπὶ τῆς ὑπὸ τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου σπινθηροβόλου ἄμμου τῆς δενδροστοιχίας.

Ἄλλ' αἰ σκέψεις αὐτῆς ἦσαν φαῖδρα· ἀνεπόλει βεβαίως γλυκεῖας ἀναμνήσεις, διότι χαρωπὸν καὶ οὐράνιον μεδίαμα ἐφάνη ἐπὶ τῶν χειλέων αὐτῆς καὶ δὲν τὰ ἀφῆκε ποσῶς.

Ἐβάδιζεν οὕτως ἐπὶ πολὺ, μὴ παρατηροῦσα περὶ ἐαυτὴν, καὶ μηδὲν ἄλλο βλέπουσα, ἢ ὅτι συνέβαιεν ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς, μηδὲ φροντίζουσα ν' ἀνοίξῃ τὸ εἰς χεῖρας βιβλίον. Ἀνεγίνωσκεν ἴσως ἐν τῷ μέλλοντι ὁλόκληρον ποίημα ἔρωτος, συνθετὸν ἐπιτηδες δι' αὐτήν. Ὅποια θαυμασία σελίς! Ὁ ποιητής, ὃν ἐφαίνετο μὴ καταδεχομένη, ἠδύνατο νὰ τὴν ἐνδιαφέρῃ πλείοτερον;

Ἦτο ἤδη ἀρκετὰ μακρὰν τῆς ἑπαύλεως, οὐδὲ διανοοῖτο ἴσως νὰ σταματήσει, ἐὰν μικρὸς ῥυαξὲ δὲν τῇ ἔφραττεν ἀποτόμως τὴν διόδον εἰς τὸ τέλος τῆς ἀτραποῦ, ἣν ἠκολούθει. Ἦγειρε τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἔρριψε βλέμμα δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ, καὶ ἐμειδίασε, ἀναγνωρίσασα τὸ μέρος, ὅπου τὰ βήματα αὐτῆς τὴν ἐφῆραν ἐν ἀγνοίᾳ τῆς.

Ἔστυρεν ἀπὸ τῆς ζώνης αὐτῆς μικρὸν ὠρολόγιον· ὁ ὠροδείκτης ἐδείκνυεν δέκα ὥρας καὶ τεσσαράκοντα πέντε λεπτά. Ἀνεστάνεξεν, ὑπολογίσασα ὅτι πλέον μίᾳ ὥρας ὤφειλε νὰ περιμένῃ τὸν μνηστῆρά τῆς.

Ἐκάθησε παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ ῥυακὸς εἰς θεσίην χλοανθῆ καὶ κατάσκιον. Δεξιόθεν αὐτῆς ὑπῆρχε σωρὸς μελανῶν λίθων, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἀνεβρίχῃτο κισσὸς καὶ κληματίδες ἀνθισμένα. Ὁ θόρυβος τῶν βημάτων αὐτῆς ἐτάραξε τὴν ἡσυχίαν μικροῦ τρογιλοῦ, καὶ ἀπέπτη οὗτος τῆς φωλαῆς του, ἐκβάλλων ὀξείαν φωνήν. Μία δὲ ὑπολαῖς, καθημένη ἐπὶ τοῦ ὑψηλοτέρου κλάδου τοῦ παρακειμένου πλατάνου, ἐελάδει ἀρμονικῶς. Τὰ ἄνθη, τὰ ἀληθῆ ταῦτα τῆς φύσεως θυμιατήρια, διεσκόρπιζον περίξ τὰς εὐωδίας αὐτῶν, ὑπὸ ἐλαφρᾶς πνοῆς ζεφύρου ταραττόμενα. Ὁ σπινθηροβόλῳ ἡλῖος ἀπερόφα τὰς τελευταίας σταγόνας τῆς δρόσου, ἀπέξῆρνε τὰ φύλλα καὶ ἐξωγόνοι τοὺς ἡμιανοιγμένους κάλυκας, ὁ δὲ ῥυαξ, μονότονος λάλος, ἐψιθύριζε ῥέων ἐπὶ τῆς ἄμμου.

Ἡ δεσποσύνη Βρεσσὺ ἦνοιξε τὸ βιβλίον τῆς. Μετ' ὀλίγον ὑγράνθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῆς καὶ σιωπηλὰ δάκρυα κατέβρευσαν ἐπὶ τῶν ῥοδοχρόων παρεῖων τῆς. Ἡ ψυχὴ αὐτῆς καθιδύνετο μετὰ τῆς ψυχῆς τοῦ ποιητοῦ, καὶ παρασυρομένη ὑπὸ τοῦ ἀτελευτήτου τῆς ἀναγνώσεως θελγῆτροῦ, οὐδὲ παρατήρησε κἄν ὅτι ἐκλαίεν. Ἦσθάνθη ἐν τούτοις ἐαυτὴν καταβαλλομένην ὑπὸ τοῦ θάλπους τῶν διὰ μέσου τῶν πυκνῶν κλάδων μέχρις αὐτῆς εἰσδιουσῶν ἀκτῖνων τοῦ ἡλίου. Μηχανικῶς τότε ἀφῆρεσε τὸ ἐκ τριχάπτων περιλαίμιον, ὅπερ ἐκάλυπτε τὸν λαιμὸν καὶ τοὺς ἀλαβαστρίνους αὐτῆς ὤμους. Τὸ ἐλαφρὸν ὕφασμα παρῆστυρεν ὁ ἄνεμος καὶ ἔρριψε χαμαὶ, καὶ τότε ἐφάνη τὸ στῆθος τῆς νεαρᾶς κόρης, χωρὶς αὕτη νὰ προσέξῃ ποσῶς. Ἡ κεφαλὴ αὐτῆς ἐβάρυε καὶ ἡμιεκλειστήσθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς. Ἦτο ἀποτέλεσμα τῆς θερμότητος, ἢ μᾶλλον ὁ ρυθμὸς τῆς ποιήσεως τὴν ἔφερον εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Μορφῆως; ἢ διάνοια αὐτῆς συνεταυτίσθη, οὕτως εἰπεῖν, μετὰ τῆς τοῦ ποιητοῦ καὶ μετ' αὐτοῦ ἐπέτα εἰς χώρας ἀγνώστους.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν δὲν ἀνῆκε σχεδὸν πλέον εἰς τὴν γῆν· ἐδοκίμαζε τὸσον ἐντελῆ εὐδαιμονίαν, ὥστε ἐγκατελείπετο εἰς αὐτήν, χωρὶς νὰ προσπαθῇ νὰ τὴν προσδιορίσῃ.

Οἱ βραχιόνες τῆς νεανίδος κατέπεσαν μετὰ τοῦ κλεισθέντος πονήματος. Ἡ κεφαλὴ αὐτῆς ἐξήτησε στήριγμα κατὰ γῆς καὶ ἀνεπαύθη, παρὰ τὴν ῥίζαν δένδρου, ἐπὶ προσκεφαλαίου ἐκ βρύων. Αἱ βλεφαρίδες αὐτῆς ἐχαμηλώθησαν ἐντελῶς. Ἐκοιμᾶτο.

Ἡ ὑπολαῖς δὲν ἐελάδει πλέον, ὁ ῥυαξ ἐξηκολούθει ψιθυρίζων καὶ ὁ τροχιλος ἐπανῆλθε λαθραῖως εἰς τὴν φωλαῆν αὐτοῦ.

Πάραυτα τὰ φύλλα ἐταράχθησαν καὶ ἠκούσθη θόρυβος ὅμοιος πρὸς τὸν τῶν πατουμένων ξηρῶν χόρτων. Μετὰ γαρυφύλλου ἐξίδνης ἐφάνη εἰς τὸ στόμιον ὀπῆς, φαίνομένης εἰς τὴν ῥίζαν ἑνὸς δένδρου. Τὸ ζῶον ἐξῆπλώθη, κινηθὲν βραδέως, καὶ ἐξῆλθεν ὀλόκληρον ἀπὸ τῆς φωλαῆς αὐτοῦ. Ἐσταμάτησε δ' ἐπὶ στιγμὴν, ὡς ἵνα βεβαιωθῇ ὅτι πᾶν τὸ περὶ αὐτὸ ἤρπαιε· ἔπειτα ἐξαγαγὼν τὴν ὀξείαν γλώσσαν αὐτοῦ ὑπὸ τὸν μακρὸν μυκτήρα του, ἐδιπλώθη ἐφ' ἑαυτὸ καὶ ἐκινήθη βαδίζον πρὸς τὸ μέρος τῆς κοιμωμένης νεανίδος.

Τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἀνυπομονῶν ὁ ὑποκόμης νὰ ἴδῃ τὴν ὠραίαν μνηστῆν αὐτοῦ, ἔφθασεν εἰς τὴν ἑπαυλίαν εἴκοσι λεπτά πρὸ τῆς συνήθους ὥρας.

— Ἡ Λοδοβίκη κατέβη εἰς τὸν κῆπον, τῷ εἶπεν ἡ Κυρία Βρεσσὺ.

— Μοὶ ἐπιτρέπετε, δεσποίνε, νὰ ὑπάγω εἰς συνάντησίν τῆς;

— Ὑπάγετε, ἀπεκρίνατο ἐκείνη μειδιδῶσα· θὰ τὴν εὑρητε ἀναμφίβολως ἀναγινώσκουσαν ὑπὸ τὴν σκιάν τοῦ αἰγοκλίματος· ἀλλ' ἐπιστρέψατε ταχέως, διότι ἡ θερμότης τοῦ ἡλίου ἤρξατο νὰ γίνηται ἀνυπόφορος.

Ὁ νεανίας ἔτρεξεν εἰς τὸν κῆπον καὶ ἐξήτησε ματαίως τὴν νεανίδα. Ἦτοιμάζετο δὲ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν ἑπαυλίαν, ὅτε ἀπῆντησε τὸν κηπουρὸν, τὸν ὁποῖον ἠρώτησεν ἂν εἶδε τὴν κόρην.

— Ἡ δεσποσύνη, τῷ εἶπεν οὗτος, περιπατεῖ εἰς τὸν παράδεισον. Ἀκολουθήσατε τὴν ἀριστερὰν δενδροστοιχίαν καὶ θέλετε τὴν ἀπαντήσῃ χωρὶς ἄλλο.

Ὁ ὑποκόμης ὠρμησεν εἰς τὴν ὑποδειχθεῖσαν διέυθυσιν· δὲν ἐδυσκολεύθη νὰ διακρίνῃ τὰ ἐπὶ τῆς ἄμμου κεχαρκαγμένα ἔξη τῶν βημάτων τῆς Λοδοβίκης. Βεβαίως νῦν νὰ τὴν ἐπιτύχῃ καὶ νὰ τὴν ἐξαφνίσῃ, ἔτρεξε τάχιον εἰς τὴν ὄχθην τοῦ ῥυακίου.

— Δὲν ἠδυνήθη, εἶπε καθ' ἑαυτὸν, νὰ προχωρήσῃ περαιτέρω. Ἐν τούτοις, δὲν τὴν βλέπω.

Ἐξήτησε διὰ τοῦ βλέμματός ποῖαν διέυθυνσιν εἶχε λάβει· πάραυτα δὲ ἀστραπῆ χαρᾶς ἔλαμψεν ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, καὶ μεδίαμα ἀγαλλιέσεως συνέστειλε τὰ χεῖλη του. Παρατήρησε τὴν νεανίδα κοιμωμένην ὑπὸ ἀκακίαν. Προεχώρησεν ἀθρόυβως, φοβούμενος μὴ τὴν ἀφυπνίσῃ ἀποτόμως καὶ ἀναλογιζόμενος συγχρόνως πόσα πράγματα εἶχον νὰ εἴπωσι.

Αἴφνης τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐτινάχθη πρὸς τὰ ὀπίσω διὰ συγκεχυμένης κινήσεως. Τὸ πρόσωπον αὐτοῦ διὰ μίᾳ ὑγράνθη, τὸ στόμα αὐτοῦ ἠνεώχθη ἀναυδόν, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του προσηλόθησαν μετὰ τρόμου. Παρατῆρει τὴν κοιμωμένην, ὡς ἐὰν ἦτο πρὸς αὐτὸν ἀντικείμενον φρίκας.

Ἴδου τί ἠκολούθει.

Ἡ ἔχιδνα, περὶ ἧς εὐθὺς ἀνωτέρω ἐῤῥέθη, ἐκοιμᾶτο περιτεταλιγμένη ἐπὶ τοῦ ἡμιγύμνου στῆθους τῆς Λοδοβίκης. Θέσκη φρικώδες καὶ φέρον τὸν ἄνθρωπον εἰς

παραφροσύνην.

Τὸσον βραδέως ἐκοιμᾶτο ἡ νεάνις, ὥστε δὲν ἠσθάνθη τὸ ἐπ' αὐτῆς ἀνερπύσαν σῶμα τοῦ ὄφως, οὐδὲ ἔκαμε κινήσιν τινα ὅπως ἀποδιώξῃ τὸ ἐπικίνδυνον ἐρπετόν.

Ὁ ὑποκόμης παρ' ὀλίγον νὰ λειποθυμῆσῃ εἰς τὴν τρομερὰν ταύτην θέαν· ἀλλ' ὁ ἀφουκτος κίνδυνος, ὃν διέτρεγεν ἡ νεάνις, ἢ προσφιλεστάτη Λοδοβίκη του, τὸν ἐνεψύχωσεν.

— Ὠ! νὰ τὴν σώσῃ! νὰ τὴν σώσῃ!

— Ἀλλὰ πῶς; Τί ἠδύνατο νὰ πράξῃ;

Νὰ ἀφυπνίσῃ τὴν νεανίδα; Ἦθελεν οὕτω προεξνήσει ταραχὴν, ἐξ ἧς θὰ ἐπήρχετο ἀμέσως τὸ δῆγμα τῆς ἐξίδνης.

Νὰ περιμεινῇ ἀκίνητος, ὥστε ἡ κόρη νὰ ἐξυπνήσῃ ἀφ' ἑαυτῆς; Καὶ ἐκ τούτου ἐπύλαξεν ἀπολύτως ὁ αὐτὸς κίνδυνος.

Ἠρώτησεν ἑαυτὸν ἐὰν, βοηθεία μακροῦ τινος κλάδου, δὲν ἠδύνατο νὰ ἐγείρῃ τὸν ὄφιν καὶ νὰ ῥίψῃ αὐτὸν εἰς τὸν ῥυακ. Ἄλλ' ἐφριλιάσεν ἀναλογισθεῖς ὅτι πιθανόν ν' ἀπετύχωνεν, ὅτι ἡ χεῖρ αὐτοῦ ἠδύνατο νὰ τρέμῃ καὶ ὅτι τὸ ζῶον ταραττόμενον ἐν τῇ ἡσυχίᾳ του ἠθελεν ἐκδικηθῆ φρικτῶς.

Ἡ περίστασις ἦτο τῷ ὄντι φρικώδης, διότι ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν ἠδύνατο νὰ ἐξυπνήσῃ ἡ νεάνις. Ὄφειλεν ἀπολύτως νὰ λάβῃ οἰανδήποτε ἀπόφασιν.

Ὡ Θεέμου! ἐψιθύρισε, τί πρέπει νὰ πράξῃ;

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν, ἡ νεάνις ἐπρόφραξεν εὐδιακριτικῶς τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

Ἐξεβρίζουσε τότε ὀλίγα χόρτα καὶ φύλλα καὶ περιετύλιξε τοὺς βραχιόνας καὶ τὰς χεῖρας του. Ὁ τρομερὸς φόβος, ὃν εἶχε τοῦ νὰ ἴδῃ τὴν ἔχιδναν κατασπαράττουσαν τὸ ὠραῖον στῆθος, ὅπερ τῇ ἐχρησίμειν ὡς κλίνη, τὸν ἔκαμε νὰ ἐνεργῇ μετὰ σπουδῆς. Ὅτε δὲ ἐκρινεν ὅτι ἠτοιμάσθη ἀρκούντως ἵνα προσβάλλῃ τὸν ἐχθρόν, προεχώρησεν εὐσταθῶς πρὸς τὴν νεανίδα. Ἐφ' ὅσον δὲ προεχώρει μὲ κυρτὸν τὸ σῶμα καὶ τὴν χεῖρα τεταμένην καὶ ἐτοιμὴν ν' ἀρπάσῃ σφοδρῶς τὸ ἐρπετόν, ἐπὶ τοσοῦτον ἠσθάνετο τὸν βραχιόνα αὐτοῦ ἐνισχυόμενον καὶ διπλασιαζόμενον τὸ θάρρος αὐτοῦ. Ἄλλ' ἡ καρδιά αὐτοῦ ἐπαλλε σφοδρότατα καὶ θρόμβοι ὑδρωτὸς κατέβρεον εἰς τὰς παρεῖας του.

Ἦγγιζε σχεδὸν τὴν νεανίδα καὶ ἤκουε τὴν ἀναπνοὴν αὐτῆς. Ἐκυψεν ἀκόμη ἡ χεῖρ αὐτοῦ ἐχαμηλώθη, ἀσφαλῆς καὶ χωρὶς νὰ τρέμῃ. Φωνὴν θριάμβου ἐξέβαλεν διὰ μίᾳ τὰ χεῖλη αὐτοῦ· ὠρθώθη καὶ ἐπήδησε πρὸς τὰ ὀπίσω. Ἀλλὰ τὸ θηρίον, ἐξαφνισθὲν ἐν τῷ ὑπνω αὐτοῦ, ἔσχε τὸν καιρὸν νὰ τελιχθῇ περὶ τὸν βραχιόνα τοῦ ἀτρομήτου νεοῦ.

Ἦσθάνθη παραχρῆμα ὄξυν πόνον εἰς τὴν μασχάλην· ἀλλ' οὐδὲν ἤττον ἐξηκολούθει ταραττων τὸν βραχιόνα, ὅπως βιάσῃ τὴν ἔχιδναν νὰ παραττηθῇ. Πλὴν αὕτη δὲν ἐθέλει ἑαυτὴν ἐντελῶς ἐκδικηθῆσαν. Ἡ μαυιώδης κεφαλὴ αὐτῆς ὠρθώθη καὶ ἀποσπασθεῖσα ἀποτόμως ἀπὸ τοῦ βραχίονος, ἐῤῥέθη ἐπὶ τοῦ

προσώπου του υποκόμητος, δόξασα αυτόν το δεύτερον εις το κούλον του οφθαλμού.

Ἐξέβαλε δεύτερην κραυγὴν, κραυγὴν φρικώδη καὶ ἀπελπιστικὴν! . . .

Εἷς τινὰ ἄλλατα, ἢ ἐχιδνα ἔγεινεν ἀφαντος, ἀπομακρυνθεῖσα εἰς τὴν λόχμην.

Ἡ μεταξὺ τοῦ υποκόμητος καὶ τῆς ἐχιδνῆς πάλη, τὴν ὁποίαν προεγράψαμεν ὅσον τὸ δυνατόν πιστῶς, δὲν διήρκεσεν ἢ μίαν μόνην στιγμὴν. Τὰ πάντα ἔληξαν, ὅτε ἡ δεσποσύνη Βρασσοῦ ἐξυπνήσασα ἠνέωξε τοὺς ὀφθαλμούς καὶ παρατήρησε τὸν υποκόμητα ὀρθὸν ἐνώπιόν της. Ἡγέρθη μετὰ σπουδῆς καὶ ἔδραμε πρὸς αὐτόν· ἀλλ' ἔμεινεν ἀκίνητος, παρατηρήσασα τὴν ὠχρότητα καὶ τὴν συστολήν τοῦ προσώπου τοῦ ἐκυτῆς μνηστήρος.

— Θεέ μου! τί ἔχεις Κάρολε; τὸν ἠρώτησεν.

Ὁ νεανίας ἐμειδίασε θλιβερῶς.

— Λοδοβίκη, Λοδοβίκη, σὲ ἀγαπῶ, τῆ εἶπε, καὶ μέλλω ν' ἀποθάνω.

— Ν' ἀποθάνῃς! ἀνέκραξεν ἐκείνη. Θεέ μου! μὴ ἀκόμη ὄνειρεύωμαι;

— Ἐχιδνα μὲ ἐδάγκασεν, ἀλλὰ σὲ ὀραῖζω, μὴ τρομάξῃς.

— Ἐχιδνα! Ἐχιδνα! . . . ἐψύθυρσεν ἐκείνη ἔμπλεως δέους.

Ἐπειτα λαβοῦσα ἐκ τῆς χειρὸς τὸν νεανίαν, ἐσυρεν αὐτὸν πρὸς τὸ μέρος τῆς ἐπαύλειος.

Ἄπαντες οἱ ἰατροὶ τῶν πέριξ προσεκλήθησαν καὶ διήλθον τὴν νύκτα πλησίον τοῦ υποκόμητος. Ἄλλ' εἰς οὐδὲν ἐχρησίσμευσαν αἱ προσπάθειαι πάντων. Ὁ δυστυχὴς νέος ἐξέψυξε τὴν ἐπικύριον, ἀφοῦ ἐδοκίμασε σκληροτάτας ὀδύνας.

Ὀλίγον βραδύτερον, τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἔμελλε νὰ ὑπανδρευθῆ τὸν υποκόμητα Βενδῶλ, ἡ δεσποσύνη Λοδοβίκη εἰσῆρχετο εἰς τὸ ἐν Δικζὸν μοναστήριον τῶν κλαγγραίων.

Γ. ΒΑΦΕΙΑΔΗΣ.

ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ ΔΗΜΩΔΗΣ

ΦΙΛΙΠΠΟΥΠΟΛΕΩΣ.

Εἰς ἀπόστασιν τετάρτου πού τῆς ὄρας ἀπὸ Φιλίππουπόλεως πρὸς βορρᾶν, πέραν τοῦ Ἑβρου, κεῖται μικρὸς τις γήλοφος δικόρυφος ἢ δισχιδῆς, «γιαρὴκ-τεπέ» καλούμενος. Πολυπληθεῖς δὲ γήλοφοι ἀπαντῶσι περὶ τὴν πόλιν ταύτην καὶ ἀνὰ τὴν ἐκτενῆ πεδιάδα μέχρι Παζαρτζηκίου, ὧν ἡ ὑπαρξίς καὶ ὁ σχηματισμὸς δυσκόλως ἐξηγεῖται διότι οὔτε ὡς φυσικοὶ δύνανται ἀσφαλῶς νὰ ἐκληφθῶσιν, οὔτε ὡς λείψανα στρατιωτικῶν καὶ πολεμικῶν ἐργασιῶν, οὔτε ὡς σωροὶ ἢ μνημεῖα, καὶ τοὶ ἔν τισιν εὑρέθησαν τυχαίως ἔπλα ἀρχαῖα καὶ ἄλλα τινὰ σκευῆ.

Ὁκτὼ δὲ πού ὄρας πρὸς βορρᾶν κεῖται τὸ χωρίον Λίτσα-Ἴσσαρ, ὅπερ νῦν μὲν εἶναι εὐτελέστατον καὶ πενιχρότατον, κατοικοῦμενον ὑπὸ ὀλίγων Τουρκικῶν οικογενειῶν, τὸ δὲ πάλαι ὀχυρώτατον ἦν φρούριον καὶ πόλις ἴσως οὐκ εὐκαταφρόνητος, ἣν ὁ Κ. Γ. Τσουκαλάς, ἐν τῇ ἱστοριογεωγραφικῇ περιγραφῇ τῆς Φιλίππουπόλεως ὀνομάζει Ἐλίκην. Κατὰ μέγα μέρος τῶζονται τ' ἀρχαῖα τείχη, σχηματίζοντα εὐρύτατον τετράγωνον εἰς τοὺς πρόποδας ὄρους. Ἐνταῦθα καὶ θερμὰ λουτρά ὑπάρχουσιν. Ἴδου ἡ παράδοσις.

« Ὅτε ὁ Φίλιππος ἐβασίλευε τῆς ἐπωνύμου αὐτοῦ πόλεως, ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ ἤρχε τῆς πόλεως Λίτσα οὔπω δὲ ὑπαρχόντων ὀρίων τῆς ἐκατέρωθεν ἀρχῆς, συνεφώνησαν, ὥστε ἐν ὀρισμῆν νυκτί, ἅμα τῇ φωνῆσει τοῦ ἀλέκτορος, νὰ ἐξέλθωσιν, ἐκάτερος ἐκ τῆς πρωτευούσης αὐτοῦ, καὶ νὰ πορευθῶσι πρὸς ἀλλήλους, ὁ δὲ τόπος τῆς συναντήσεως νὰ ᾖ καὶ αὐτοῖς εἰς τὸ ἐξῆς ὄριον τῆς χώρας ἐκατέρωθεν καὶ τῆς ἀρχῆς. Ἡ ἀδελφὴ τοῦ Φιλίππου, ἣν ἡ παράδοσις παραδόξως ὀνομάζει Σάρα ν, ἴσως διὰ τὴν συνήχησιν, παρά τὸ Ἴσσαρ, δολιευσαμένη, ἐμέθυσε τὸν ἀλέκτορα αὐτῆς, ὅστις διὰ τοῦτο πολὺ ἐνωρίτερον φωνήσας, ἐξήγειρε πρωταίτατον τὴν ἡγεμονίδα, καὶ οὕτω κατὰ πολὺ ἠδυνήθη νὰ προλάβῃ τὸν Φίλιππον. Οὗτος δὲ καλῆ τῇ πίστει ἠγέρθη τοῦ ὕπνου, ὅτε ἀληθῶς ὁ ἀλέκτωρ ἐφώνησε, καὶ ἐξελθὼν τῆς πόλεως ἐπορεύετο εἰς συνάντησιν τῆς ἀδελφῆς του. Ἄλλὰ τίς ὑπῆρξεν ἡ ἐκπληξίς αὐτοῦ, ὅτε, μόλις μικρὸν προχωρήσας, συναντᾷ τὴν ἀδελφὴν του ἐπὶ τοῦ ἐκεῖ πλησίον κειμένου λόφου! Ὁ ἠδικημένος βασιλεὺς κατηγορεῖ τῆς φιλάρπαγος ἡγεμονίδος ἐπὶ παραβάσει τῶν ὀμολογουμένων, ἀλλ' ἐκείνη ἐπεκαλεῖτο μάρτυρας θεοὺς καὶ ἀνθρώπους, ὅτι δὲν ἐξῆλθε τῆς κατοικίας της πρὶν ἢ ὁ ἀλέκτωρ ἐφώνησε. Τότε δὴ ὁ Φίλιππος, πλήρης ὀργῆς καὶ ἀγανακτικῆς καὶ δυσπιστίας, νύχθη τοῖς θεοῖς, ἵνα, εἰ μὲν ἀληθὴ λέγει ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ, εὐτυχῶς βασιλεύῃ τῆς χώρας, ἢς ὄριον ἔθετο τὸν γήλοπον ἐκεῖνον, εἰ δὲ ψεύδεται καὶ ἐπιορκεῖ, τὸ μὲν κράτος αὐτῆς ὁ σημεῖραι καταπίπτῃ, ἢ δὲ πόλις μηδέποτε εἰς τὸν αἰῶνα ἴδῃ πλείονας τῶν εἰκοσιν οἰκιῶν, καὶ τούτων ἀθλίων καλυδῶν. Εἶπε, καὶ σπασάμενος τὸ ξίφος, ἐπάταξε τὸν γήλοπον καὶ ἐδιχοτόμησεν αὐτόν. Ἡ ἀπάτη ἐτιμωρήθη, καὶ ἡ μὲν πόλις τοῦ Φιλίππου προέβη αὐξοῦσα πλῆθει καὶ εὐτυχίᾳ, ἢ δὲ τῆς δολίου καὶ φιλάρπαγος ἡγεμονίδος διετέλεσε φθίνουσα, ἕως περιῆλθεν εἰς τὸν καταρασθέντα ἐκεῖνον ἀριθμὸν τῶν οἰκιῶν, εἰς ὃν μέχρι τῆς σήμερον ἐμμένει, οὐδὲ δύναται ν' αὐξήθῃ». Β. Σ.

ΓΝΩΜΙΚΑ ΔΙΑΦΟΡΑ

ΚΙΝΕΖΙΚΑ.

Ὁ λαὸς ὑπὸ τοὺς καλοὺς ἀρχοντας οὔτε ψῦχος ὀσφόμερι, οὔτε πείναν τούτο δὲ, οἷον διότι οἱ μονάρχαι οὗτοι ἐνδύουσιν ἢ τρέφουσιν τὸ ἔθνος, οὔ ἀρχου-

ΠΟΙΗΣΙΣ.

Τοῦ Μαρτιοῦ τὸ χιόνι.

σιν, ἀλλὰ διότι διὰ τῶν καλῶν νόμων ἐμψυχοῦσι τὸν γεωργόν.

Ἐάν οἱ ἄνθρωποι ζητήσωσι τὴν ἀρετὴν, ἔστωσαν βέβαιοι ὅτι θέλουσιν εὔρει αὐτήν· ἀλλὰ προτιμῶσι νὰ ζητῶσι τὰ πλούτη, ἅτινα ἐξαρτῶνται ἀπὸ τοὺς ἄλλους καὶ τὰ ὁποῖα ποτε δὲν ἐπιτυγχάνουσιν.

Ὁ τιμῶν τὰ πλούτη καὶ τὰς τιμὰς, καὶ σοφὸς ἂν ᾖ, δὲν θέλει ἀνθέξει πολὺ κατὰ τῆς διαφθορᾶς τοῦ αἰῶνος.

Κλέπται εἰσῆλθον εἰς χωρίον καὶ ἐθανάτωσαν τοὺς κατοίκους, ἐκτὸς δύο, ὧν εἷς ἦτο τυφλὸς καὶ παραλυτικὸς ὁ ἕτερος· ὁ πρῶτος ἐφορτώθη εἰς τὰ νῶτα τὸν δεύτερον καὶ οὕτως ἐδείκνυν τὴν ὁδὸν, καὶ ἀμφότεροι κατέφυγον εἰς ἄτυλον. Οὕτως, αἱ συμφοραὶ τοῦ βίου τοῦτου γίνονται ἐλαφρότεροι, ὅταν οἱ ἄνθρωποι βοηθῶνται ἀμοιβαίως.

Με εὐτελές τι ὀρυκτοῦ (τὴν σμύριδα) στίλβουσι τὸν ἀδάμαντα οὕτως, αἱ ὕβρεις τοῦ μοχθηροῦ ἄς σοὶ χρησιμεύουσιν εἰς τελειοποίησιν τῶν ἀρετῶν σου.

Ὁ Κομφούκιος ἔλεγε. «Δὲν εἶδον ἀκόμη τινὰ ν' ἀγαπᾷ τοσοῦτον τὴν ἀρετὴν, ὅσον ἀγαπᾷ τὸ κάλλος.

Ποῦ ὀφείλει τις νὰ ζητήσῃ τὴν εἰρήνην τῆς ψυχῆς; Δὲν εἶναι ἐν τῇ εὐτυχίᾳ, δὲν ὑπάρχει ἐν ταῖς ἡδοναῖς. Ἐάν αὐταὶ διαρκῶσι πολὺ, μᾶς κουράζουσι, καὶ ὁ κόπος προβαίνει μέχρι ἀηδίας. Ἐν μεγάλοις ἀξιώμασι διατελοῦντες, ἐπιθυμοῦμεν τὴν ἀποχώρησιν καὶ τὴν ἡσυχίαν ἐν ταῖς ἐορταῖς. Ἡ εἰρήνη λοιπὸν ἀπαντᾷται ἐν τῇ σοφίᾳ, τὴν ὁποίαν ὅσον τις ἀγαπᾷ, ἐπὶ τοσοῦτον καὶ προσοδεύει.

Ὁ γνωρίζων νὰ ἐκλεξῆ κύριον, εἶναι ἀξίος νὰ βασιλεύσῃ· ὁ δεχόμενος τὰς συμβουλὰς τῶν ἄλλων εἶναι δι' ὅλα ικανός· ἀλλ' ὁ νομίζων ὅτι οὐδενὸς ἔχει χρεῖαν εἶναι ἀνάξιος εἰς ὅλα.

Ἐχει τις περιεργίαν νὰ ἴδῃ τὸν σοφόν, καὶ ὁμοίως, ὅταν γνωρίσῃ αὐτόν, δὲν ὀφειλεῖται ἀπὸ τὰ μαθήματά του.

Ὁ τεχνίτης, ὁ θέλων νὰ κάμῃ τέλειον κύκλον, μεταχειρίζεται τὸν διαβήτην. Οὕτως ὁ ἄνθρωπος, ὁ θέλων νὰ ἐκπληροῖ ἐντελῶς τὰ χρεῖα αὐτοῦ, ὀφείλει νὰ σπουδάσῃ τὰ μαθήματα καὶ τὰ παραδείγματα τῶν σοφῶν.

Μὴ τηλεσκοπέι τὰς ἐλλείψεις ἀνθρώπου, διακρινόμενου ἐπὶ μεγάλοις προτερήμασι καὶ μεγάλας ἀρεταῖς. Ὁ ἀδάμας, με ὅλα τὰ ἐλαττώματα αὐτοῦ, εἶναι πάντοτε πολυτιμότερος τοῦ κοινοῦ λίθου, ὅστις δὲν ἔχει κανέν.

« Ὅταν ἀκούω νὰ κακολογῶσι τοὺς ἄλλους, λέγει τις παιητής, αἰσθάνωμαι τὸν αὐτὸν πόνον, ὃν θὰ μοι ἐπροξένει εἰς τὴν καρδίαν ἢ ὀξυτέρα ἄκανθα· ἀλλ' ὅταν ἀκούω νὰ λέγωσι περὶ τῶν ἄλλων καλὰ, αἰσθάνωμαι τὴν αὐτὴν ἡδονήν, ἣν διεγείρει ἐν ἐμοὶ ἡ ὄσμῃ τῶν εὐωδέστερων ἀνθέων.»

Γ. ΒΑΦΕΙΑΔΗΣ.

Σὰν τοῦ Μαρτιοῦ τὸ χιόνι, ξανθὴ μου περιστέρω. τὴν γνώμην σου ἀλλάζεις καὶ ἄλλον ἀγαπᾷς.

Μ' ὀρκίζεσαι ἀγάπην ἐδῶ τὴν μίαν ἡμέρα, τὴν ἄλλην μὲ μαχαίρῃ τὰ στῆθη μου κτυπᾷς.

Γεννήθηκες τὸν Μάρτη, ὦ! ἄστατος θὰ ᾖσαι μιά εἴσαι Μαρτιοῦ χιόνι καὶ πάλιν μιά φωτιά. Δὲν θέλω νὰ μοῦ λέγῃς, πῶς τῶρα με λυπεῖσαι· ἄς θέλῃ ὅποσον θέλει ἡ νέα σου καρδιά . . .

Σὰν τοῦ Μαρτιοῦ τὸ χιόνι ζητῶ κ' ἐγὼ νὰ γίνω, τὸν ἔρωτα ν' ἀλλάζω τὸ βράδου τὸ πρωῖ.

Μὲ γέλοια νᾶμμι πάντα, νὰ τραγουδῶ, νὰ πίνω, κ' ἀγάπην νὰ σκορπιζῶ με κάθε μου πνοῇ.

Στενάζει ἡ καρδιά μου γιὰ σέ, πλήν, ὦ ξανθὴ μου, σὲ, εἰς αὐτόν τὸν κόσμον λατρεύω μοναχῇ.

Κι' ἂν ἄστατη σὺ ᾖσαι, θὰ ζήσω τὴν ζωὴ μου, νὰ σ' ἀγαπῶ, φιλάττη, μ' ὅλην μου τὴν ψυχήν.

Πόνων στιγμῆι.

Ἄγνωριστον με κάμνουν τὸν δυστυχῆ αἱ θλίψεις, ὅπου ἂν φέρω τ' ὄμμα παντοῦ πικρίας νέφη.

Ὁ δύστηνος καρδιά, ποτὲ δὲν θ' ἀνακούψῃς· δακρῶν καὶ βασάνων τὸ στέμμα μ' ἐπιστέφει.

Ἀνέτειλεν ὁ Φοῖβος κ' ἡ φύσις ἐθερμάνθη, κ' ἐγὼ ὁ τάλας κέπτον θρηνηλογῶ καὶ κλαίω.

Ἐπὶ τῆς γῆς ἀπάσης τὸ σκότος ἐκυμάνθη, κ' ἐγὼ ὡχρὸς ὁ τάλας τοὺς στεναγμούς μου χέω!

Ὡσει πυρὰ ἐστίας, ὡς κύμα ῥυακίου, παρῆλθον αἱ ἐλπίδες καὶ σβύνεται ἡ ἔβη.

Ὡ! δι' ἐμὲ ἀκτίς τις δὲν φωτολάμπ' ἠλίου, Ὡ! δι' ἐμὲ πᾶν ἄστρον χαρμόδουρον ἐκρύβη!

Λοιπὸν σκληρὸν τὸν κλῆρον μ' ἐπέβαλεν ἡ Μοῖρα; Λοιπὸν νὰ κλαίω πάντα εἰς ὀυρανὸν ἐγράφη;

Εἰς κρῖνα ἂν εὐώδη, ἂν χαίρων τείνω χεῖρα, λοιπὸν ἵτέαν μαύρην, λοιπὸν ἐμπρός μου τάφον;

Ὁ Μάιος θὰ ἔλθῃ σφριγώδης νεανίας, κ' ἐγὼ χαρᾶς ἐν ἄσμα σκιρτῶν δὲν θὰ τοῦ ψάλλω;

Λοιπὸν θὰ ψάλλω πάντα τοῦ βίου τὰς πικρίας, λοιπὸν πάντα θὰ κλαίω καὶ στόνους θὰ ἐκβάλλω;

Τύχη σκληρὰ, φρικώδης, ἥτις με περιβάλλει τὸν πέπλον σου κρυφῶς ἰδὼν προσφέρουσά μοι, τὸ πνεῦμά μου, ὦ τύχη, σὺ δὲν θὰ καταβάλλῃς, καὶ δάκρυα καὶ λύπας καὶ πόνους δίδουσά μοι!

Ὡ! ναὶ, πικρὰ θὰ κλαύσω καὶ στεναγμούς θὰ χύσω, κ' ἡ χεῖρ μου λύρην πόνων καὶ θλίψεων θὰ κρούη.

Τάφοι, ἐμπνεύσατέ με, ποθῶ νὰ θρηνηθῶ τὴν αὔραν ν' ἀναπνεύσω, ἥτις σὺ περιλύει!

Ἐμπνεύσατέ μοι, τάφοι, τὸ προσφιλέσ σας ἄσμα, ἄς με δροσίῃ ἢ δρόσος ποῦ τ' ἄνηθ σὰς θωπεύει.

Ὁ δυστυχής! πλανῶμαι ἐντὸς τοῦ κόσμου φάσμα,
ὅπερ θρηνοῦν διώκει πικρὰ καὶ μαύρη χλεύη!

Κ. ΛΕΑΝΘΗΣ Ι. ΠΑΠΠΑΖΟΛΓΟΥ.

Αἰνίγματα.

Ἐάν με τέχνην ἀπλοποιήσης
τὴν κεφαλὴν μου, οὖσαν διπλὴν,
ἢ πτερωτὴ μου ἀλλάσσει φύσιν,
κ' αἴφνης με βλέπεις Σοφὸν πολύν.

Κ. ΔΗΜΗΣΣΑΣ.

Ὡς ὁ Ἀδάμ εἰς τὴν Ἐδέμ μονάχος οὐδὲν ἦτο,
μόνος κ' ἐγὼ εἰμι μηδὲν, τὸ σφάλμα μου δὲν κρύπτω.
Ἄλλ' ἅμως τόσῃν δυνάμειν ἂν συζευχθῶ κατέχω,
ὥστε με λέγουν πῶς ψυχῆς ἀπείρου συμμετέχω.
Ὁ γόνος μου πολυπληθὴς ὑπάρχει νεκρὰ ὕλη,
πλὴν τὸν πρωτότοκον ἕαν οἱ τῶν Ἀράβων πῖλοι
καλύψουν, τότε κάλαμος, νοῦς, πνεῦμα, γλῶσσα, χεῖλην
δὲν δύνανται τοῦ γόνου μου τὸν πλοῦτον νὰ με-
τρήσουν.

Θαυμάζουν δὲ ἀδυνατοῦν νὰ με κατανοήσουν.

ΟΛΥΣΣΕΥΣ ΣΑΜΟΘΡΑΚΗΣ.

Λογόγριφος.

Τὰ μὲν πρῶτά μου τὰ τρία ἐν τετράπουν σοὶ ἐμφαίνου.
τὰ δὲ δύο μου τὰ ἄλλα ἄνθος εὖοσμον σημαίνου.
Μὲ τὰς δύο μου τὰς ἄκρας πρὸ τῶν ὄρκων βλέπεις εἶμαι,
ἐπαρχία μὲ τὰ πέντε ἔς τὴν μικρὰν Ἀσίαν κεῖμαι.
Τὸ μὲν δεῦτερον καὶ τρίτον ἐν τετράποδον ποιοῦσι
ἀριθμητικὸν δὲ τὰλλα ὄνομά τι σοὶ δηλοῦσι.
Ἐκ τοῦ ὄλου μου ἀνίστως τὸ μεσαῖον ἀφαιρέσης,
πόδας καὶ πτερὰ λαμβάνω. — Εὐρέ με ἂν ἠμπορέσης.

Γρ. Μ. ΒΑΝΝΙΕΡΗΣ.

ΛΥΣΙΣ ΤΩΝ ΕΝ ΤΩ ΠΡΟΛΑΒΟΝΤΙΦΥΛΛΑΔΙΩ

ΑΙΝΙΓΜΑΤΩΝ.

Τοῦ πρώτου.

Ἄρα ἦσο δεινὸν τέρας!
Διὸ θάνατόν σοι δώσας,
ἄθλον ἔλαβε καὶ γέρας
βασιλόπαις Ἀθηναῖος
Μετὰ δάφνας ἄλλας τόσας
Κρήσαν, κόρην βασιλέως.

Τοῦ τετάρτου.

Ἄδελφαι, τοῦ χρόνου κόραι,
ἢ τε Ν ὁ ξ καὶ ἡ ἡμέρα,
Ἐ ν ὡρὶς ἄει κυκλοῦσα,
διαδέχονται ὡς ὄραι
νῦν τὴν μίαν ἢ ἑτέρα,
τὴν λευκὴν ἢ μαύρη οὔσα.

Κ. ΔΗΜΗΣΣΑΣ.

Τοῦ πρώτου.

Ἡ Ἀριάδνη μ' ἔδωσε τὸ νημά της καὶ μ' ἔσωσε·
Ἐχασε δ' ὁ Μινώταυρος τὰ θύματά του κ' ἔσκαψε.

Τοῦ δευτέρου.

Ἀληθῶς εἶναι βωβός·
ἀλλὰ καὶ μελωδικός.
Ἄν τὸ δεῦτερόν του γράμμα
διαίρεσης ἀπ' τὸ πρῶτον,
Ἄ ὕλος τότε θὰ γίνῃ
ὁ γλυκύφωνος Ἀ ὕ λ ό ς.

Τοῦ τρίτου.

Τὰς προθέσεις ἐρευνῶν, ἔφθασα εἰς τὴν π α ρ ἄ.
Τὰ στοιχεῖά της κυκλῶν, τὴν φωνὴν τότε ἀκούω
γλυκυφθόγγου τινὸς ἄρπας, ἐξυμνήστας τὸν παρᾶ.

ΚΑΛΛΙΑΡΧΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΑΝΗΣ.

Τοῦ τρίτου

Πρόθεσις παρὰ ὑπάρχω·
ἂν μὲ ἀναγραμματίσης,
εὐθὺς ἄρπα θέλω γίνῃ
Καὶ ποσῶς δὲν θ' ἀπορήσης.

Γρ. Μ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΝΗΣ.

ΛΥΣΙΣ ΤΗΣ ΑΙΝΙΓΜΑΤΩΛΟΥΣ ΛΥΣΕΩΣ.

Σάτυρος — οὐρά — οὐ — Ταρσός —
σός — ος — αὐτός — ου — οὖς — ἄς —
ἄρτος — τυρός — σῦς — ὕς — ῥοῦς — Τύ-
ρος — Σύρος — σταυρός — Σταῦρος —
ταῦρος.